

Le Saltà

PLATA D'ENFORMAZIUN DAL COMUN DE MAREO - Nr. 10/2013 - 25 de jügn 2013.

Comun de Mareo, strada Catarina Lanz 48, 39030 Mareo, telefonn 0474/501023, fax 0474/501644,

www.comun.mareo.bz.it

info@comun.mareo.bz.it

MMM Corones

Dan püc dis à motü man i laûrs de costruziun.
En ater ann d'isté podess le Museum de Messner sön
Plan de Corones daurì les portes

Trëi finestres co ciara sön Mareo

Gran sciosciüre à fat gnì sö la noela che al foss garaté sön Plan de Corones, sön terac de Mareo, le museum dla munt dal alpinist conesciü Reinhold Messner. I laûrs à pormó motü man

Oramai èl belo conesciü che le Skirama Plan de Corones - tanto les trëi sozietês dai lifc - fistidiarà da realisé sön la munt dai schi le frabicat dal museum de Reinhold Messner, co ciafarà l'ennom ladin "MMM Corones" y sarà dedicché al tema "Crëp". Le proiet è gnü realisé dal'architëta conesciüda lunc y lerch Zaha Hadid, originara dal Iraq, y co vir y laora encö a London. Èra à belo realisé costruziuns de pëis, desco p.ej. l'implant da salté coi schi dal Berg Isel a Desproch. An à ma bria da dé ete so ennom sot a Google por capì che le stil de Hadid n'à nia da fà con le tradizional, mo che söes operes ciara al'inovaziun y al modern.

EN CÖRT CI CO È SOZEDÜ

Na morvëia sarà ensciö inçe le frabicat dal museum nò. Desche al è conesciü, à l'alpinist Reinhold Messner cernü por la costruziun dal museum en post püch sora Col dai Corf, sön terac marò. Belo l'ann passé èl spo gnü slüt jö les tratatives con i proprietars dal terac. La Vijinanza d'La Pli Dessora ti à vonü al Skirama 335 m2 de grunt, deperpo che por l'atra pert de 486 m2 à la Vijinanza da Curt conzedü en dërt de anüzada dal terac, tan ennant che la destinaziun dal frabicat romagnarà chëra de museum.

Tla sontada dai 14 de dezëmber 2012 à spo inçe le Consëi de Comun de Mareo fat na delibera por porté ete sön le terac soradit en "raiun por atrezatöres coletives - aministraziun y sorvisc publics". Cösta è ala fin de mà gnüda aproada dal govern provincial de Südtirol. La pert urbanistica ea ensciö apost.

LE FRABICAT

Dan da püch dis à motü man i laûrs de costruziun dal frabicat, co dess ester slüc jö spo por l'isté 2014, ann che Messner complësc sü 70 agn. La frabica sarà en gran pert sot tera ete. Aladò dla relaziun tecnica deponüda te comun vëgnel aledé na cubatöra totala de 4.209,6 m³. De chisc n'èl mà 682,8 m³ fora de tera, deperpo che i atri 3.526,9 è düc te tera lëite. Sciazé vëgnel en movimont de tera de chi 2.500 m³.

Fora de tera odaràn de önn en vers sambën l'entrada al museum, co pica sö desco la piza d'en iceberg, y tla pert dessot les trëi gran finestres y na terassa co pita na odüda spettacolara sön i coi y les vals de Mareo, y sambën sön les munts co fej da cornisc particolare a dōta la contrada: Sas dla Crusc, Sas de Pücia y le grup dal Ortler.

Le frabicat garetà en gran pert de petun. Solëtes y strameses gnarà sotrates da plates prefabricades de petun, ensciö inçe i elemoné

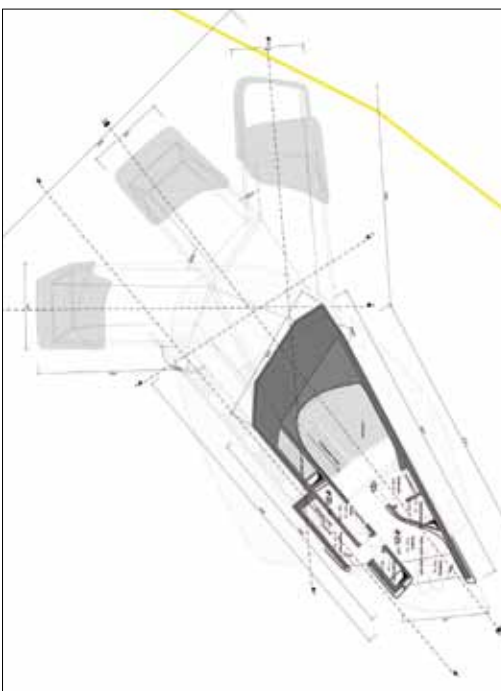
d'architëtöra co sarà da odëi deforaia desco l'entrada, i sguansi y la terassa. Por merit dla costruziun te tera arà le Museum sides d'isté co d'invern en nivel de temperatöra costant, co daidarà sparagné energia.

CO È PA PARTIS SÖ I LOCAI?

Le Skirama Plan de Corones spliga ensciö la partiziun dai locali: Tl'alzada alta roaràn tal foyer con la cassa, na picia botëga da museum y na verdaroba con i armês che i ghesc po anüzé. Da tlò condüjscalins al bas desco saltadus tres les trëi alzades d'esposiziun. Na spersa d'esposiziun zentrala fej da zënter por le museum y dà la poscibilité da mëter fora esponac maius y prejentaziuns de vigne sort. Tl'alzada bassa passa i ghesc sön so iade dan finestres panoramiches ia y arjunj spo na terassa de 40 metri cuadrac, da olache an à na odüda de morvëia de 240° söles Alpes de Zillertal, l'Ortler y les Dolomites. Ensciö vëgnel cherié en liam danter le monn dai crëps alaleria y le tema dal museum daete, i gran parëis emblem dla disciplina plü nobla dal alpinism. Ciamó laprò èl söle program da arjigné ete te cōsta alzada en chino con 20 posc da se sonté.

LE MMM TE INTERNET

Al ea na ieranza tal Consëi de Comun de Mareo che al ti gness dé inçe valüta al ladin mareo. I pröms vari pòn di co va dal dër vers. Ala fin dal 2012 è jü online le sît ofizial www.mmmcorones.com, co se prejentëia inçe con na seziun ladina. Tlò ciafun enformaziuns d'öga sön le proiet y l'idea co sta doia.

La planta dal MMM Corones.

IMU, daz y fira otica

Les dezijiuns tutes dal Consèi de Comun pla sontada stada dai 12 d'aori

Nominaziuns: le Consèi à reconfermé le dr. Fortunato Verginer desco revisur dai cunc, por i trèi agn dal 2013 al 2015, con en paiamont brutto de 4.800,00€ al ann plü IVA y contribuç.

Laprò è l'aconsiadù Roman Erlacher gnü nominé desco raprezentant dal Comun tal consèi d'aministrazion dla "Gaderwerk Sozieté Consortila Arl".

Culta IMU: Al è gnü fissé les alicuotes y les detraziuns por l'ann 2013, co mëss sèn aladò dal regolamont nò gnì dades dant en porciont. Les alicuotes è tla gran pert romagnüdes anfat desco l'ann passé:

- l'aliquota ordinaria è dal 0,7%;
- por l'abitaziun prinzipala y pertinënzes vëgnel apliché le 0,4% con detraziun de 200,00€ plü 50,00€ por vigne möt cina 26 agn;
- por l'abitaziun prinzipala olache al è familiars con handicap gravonç è la detraziun de 300,00€;
- sora müdaziun: por frabicaç tla cat. D (desco hoti, artejanat y comerz), mëssel gnì apliché por lege le 0,76% - y döta la pert i va al Stato;
- por abitaziuns y pertinënzes co vën conzedüdes debann a parontela le 0,57%;
- por abitaziuns y pertinënzes co ti vën afitades a jont dal post - co mëss tó enlò la residënza le 0,6%;
- por i afitaciamentes 0,7%;
- por abitaziuns de proprieté de na impreja olache titolars abiteia lëite le 0,6%;
- por les secundes ciasas le 0,96%;
- por frabicaç agricui strumentai (agriturism) le 0,2%.

Müdaziun dla planta organica dal Comun de Mareo: le Consèi à fat fora da straihé dla planta organica le post preodü por l'assistënt/a - colaboradù tla cïasa dal parch, deache cösc vën paié dla Provinzia. Laprò èl gnü trasformé önn en post plën de assistënt/a aministratif/va (VI

Le Comun à slüit jö na convenziun urbanistica con i proprietars dles dôtes botëghes dal Šauter. I privaç ciafa la poscibilitè da ampliè so eserzize sot tera, y fej porchël laürs publics. Por le Comun n'èl degiunes spëises.

cualifica funziunala) te dui posç a tomp parzial al 50%. Döt adöm pîta le Comun de Mareo 22 posç de laür.

Trasparënza sön la plata internet: le Consèi à aproé en regolamont por garanti tres la plata internet plü trasparënza por i zitadins, sorantolenn la propo-sta menada fora dal Consorzi dai Comuns de Südtirol. Ci enformaziuns mëss pa le Comun publiché? Danter l'ater mëssel gnì publiché online l'organigram, i sorvisc desvalis che le Comun pîta, les gradatöres y i concursc por tó sò personal y i ennomis dai dirigënc o responsabli.

Mo le Comun mëss sèn incé verifiché la sodesfaziun dai zitadins con i sorvisc. Cösc mëss gnì fat tres enrescides tla forma digitala, por telefonn o de persona.

Cotané è incé daç che le Comun mëss publiché, desco les spëises corëntes por zitadins, l'indebitamont neto por zitadin, tan de zitadins che al è por vigne dependont etc. Nia ala fin èl da publiché i daç sön le paiamont

anual dal Secretêr y dai dirigënc, mo incé le numer de assënzes dal personal, por gauja de maratia o d'atres gaujes.

Barac o zesciun de terac: le Consèi ti à dé jö debann 1 m² de terac comun al Provinzia de Balsan tal raiun da Roncac, olache la Provinzia enstësä realisëia a söes spëises na plaza da parché da 20 posç, destinada ala Cïasa dal Parch Natural.

Le Consèi à incé autorisé da vëne terac a privaç ia La Pli: al sign. Giuseppe Palfrader 16 m² dla pdt 405/3 tal CC de Mareo, y 29 m² dla pdt 405/3 ai sign. Paul Pedevilla y Maria Lanz. I terac va debojügn por ampliament encër cïasa ia. Por le prisc avisa gnaràl fat na sciazada.

Lifé: al è gnü dé pro da lascé aumenté la portada orara dal implant "Piz de Plaies" da 2.700 a 3.000 porsones al'ora.

Daz ete por la Val de Mareo: Le Consèi de Comun à tut la dezijiun da lascé la ücia dal daz incé por

l'isté 2013 daéte da Lé dla Crêda, olache ara ea l'ann passé. Cösc dô che al ea sté l'ann passé protestes da pert dai ostis da Lé dla Crêda, co se sontia penalisês da cösc provedimont. La orenté foss stada chëra da çerne le post definitiv, mo ara n'è nia jüda, ajache al è incé te consëi minunghes desvalies de olache ara dess romagner. Val' aconsiadus è dla minunga che ara tocass dan le raiun de recreaziun da Ciamaor. Te consëi èl gnü dit da aspeté ci che i proprietars da Lé dla Crêda orarà fà tal dagni con l'eserzize, por podëi spo tó na dezijiun definitiva. Canche an arà le post sogü, dëssel incé gnü fat laürs de abelimont. Tla sontada dai 24 d'aorì à la Junta fissé les tarifes por la plaza dai auti: i auti paia 7,00€, i campers 20,00€, i motors 4,00€ y les corieres 15,00€.

I aciassês dal Comun de Mareo ne paia sambën nia.

Müdaziuns de terac: la Vijinanza d'Al Plan à prejenté dôes domandes de trasformaziun de terac, che le Consëi de Comun à aproé al'unanimité. La pröma reverda 2.500 m² de bosch tla localité "Ciamaor" (co taca pomez al raiun produtif), co è gnüs trasformês te vërt de Ciampopré. Sön la p.d.t. 3314/1 CC Mareo, sora le Hotel Excelsior èl gnü porté ete en "raiun por implané por le tomp lëde", sön na spersa de 2.162 m², en previjiun dla realisaziun de na plaza dai jüc privata.

Convenziuns: Belo tal Saltà de dezëmbër 2012 èl gnü scrit che le Consëi ti à conzedü en dërt de sotterac ales firmes "Trebo

Ferdigg Anna Srl" y "Botëga Šauter Srl" por en ampliamont dla botëga. Les firmes s' à detlaré a öna da realisé porchël a söes spëises en garasc sot tera ete y da arjigné endô danö la plaza da parché dô ciäsa de comun.

Le Consëi à tla sontada dai 12 d'aorì aproé la vonüda dal dërt de sotterac a tomp indeterminé, y à scrit dant deplü condiziuns: 1) le Comun ne po avëi te degün cajo cosc, 2) dan les botëghes ne po plü parché degün auti - ater co trëi posc por porsones con handicap; 3) dô i laürs mëss la plaza da parché dô comun gnü arjignada desco denant, adenfora dles 9 lercs da parché co garëta emplü. I damanadus mëss i sorandé al Comun na cauziun de 255.000,00€ en forma de fideiusciun bancara.

Dal Consëi de Comun

Sorantó l'ega da bëre

Tla sontada dai 12 d'aorì à le Comun de Mareo tut la dezijiun da sorantó le sorvisc dal'ega da bëre. Šën chërun na soluziun

Al è belo la lege provinciala nr. 8 dai 18 de jügn 2002 co dij che i Comuns è competoné sön so teritore por le sorvisc dal'ega da bëre. La lege dij incé che le Comun mëss trà ete pai zitadins almanco le 90% de dotes les spëises dal sorvisc. La situaziun te Mareo è endere en pü' particolare: por le sorvisc dal'ega da bëre à dagnora fistidié consorc, enteressonzes o vijinanzas. Encö n'èl endöt 10 te döt le Comun. Gonot vëgnel laprò apliché tarifes o sistems de paiamont desvalis, y le Comun ne n'è ensiö nia tla condiziun da mostré sô ete Balsan che al tira ete la porciontuala scritta dant. La Provincia fej šën presciun che le Comun de Mareo ciafi na soluziun, y se tin zoruch cina enlò encër 100.000,00€ che ara ti vën.

LA SITUAZIUN

Tla sontada de Consëi dai 12 d'aorì à porchël le Consëi de

Comun fat fora con 12 usc a öna y 1 na astensciun (Ingeborg Dejaco) da sorantó le sorvisc dal'ega da bëre sön döt le teritore comun. La dezijiun n'è nia gnüda tuta con orenté da ti tó val' ales enteressonzes, le Comun è dagnora sté encontont con le laür y sorvisc che ares à fat.

Le provedimont reverda le Consorzi dal'ega da bëre d'Al Plan y les enteressonzes "Roisc", "Vis/Rina", "Prades/Longega" y "La Pli". Les atres 5 enteressonzes à dôrata de pices cuantités de consum y po porchël laoré ennant desche ares à tres fat (ejompli è Mantëna, Pliscia etc.).

LEGES TRES PLÜ ZITIES

Le Comun à por lege entres ciámó la poscibilité da ti dé ennant la gestiun dl'ega da bëre ales enteressonzes o al consorz, madër che les leges y les normes è con le passé dai agn gnüdes entres

plü zities y complicades, y incé la responsabilité de chi co manajëia les eghe è corsciüda cotan. La lege scrî dant che le manajadü dal sorvisc mëss avëi en vardian spezialisé dal'ega (Wasserwart), che al vëgni arjigné planns de sügherté, de emergënza y de aprovijonamont dles eghe. Le manajadü mëss fistidié sambën dles strotöres y dles condütes, al mëss ciaré che l'ega tigni ete düc i valurs scrié dant, y incé che la jont tigni ete les normes sön la sconanza dles fontanes. En tema atual soradöt a La Pli. Emplü s' à müdé les modalitês da fà i laürs. Incé i consorc o les enteressonzes mëss šën tignè ete les leges y scri fora i laürs, desco na istituziun publica.

Ensiö èl deplü enteressonzes co ne n'è nia plü tla condiziun da se ciarié sô la responsabilité, dal momont che trep sorvisc vën fat sön basa volontara. En ater aspet è chël finanzia. Les enteressonzes

à dôrata pûc utênc, mo empò cotan de chilometri de condütes y strotôres co mëss gnî mantignides. En cost co ne se lascia nia corî con cî co vên ete dal consum. La man publica à cîna cîamó daidê dô con contribuê.

Na ezeziun fej le Consorz dal'Ega da Bêre d'Al Plan, co s'â dagnora tignî en pê dassù y s'â realisê y finanziê sôes strotôres, soradôt incê por le fat che al è te paîsc cotan de utênc sôn na picia spersa, y le consum d'ega è scialdi alt, cis tal tomp de sajun. Al basta ponsê che tal 2012 èl gnû consumê t'Al Plan 224 mile cubich de ega (224 miliuns de litri).

CI Ô PA ARJUNJE LE CONSÊI?

L'intenziun dal Consêi è chêra che l'ega da bêre vègni manajada

sôn dôt le teritore comunâl o dal Comun enstês, o da ôna na enteressonza sora (o consorz). Le fin è chêl da roê a na tarifa unitara por duc i zitadins. Cî che le Comun n'ô nia, è sorantô mâ na pert dles condütes. Le Consorz dal'Ega d'Al Plan oress manajê ennant mâ sôa pert; le Comun è dla minunga che al ne po nia mâ sorantô cî co è defizitar, y lascê tles mans dai privaê cî co va bun. Le Comun mëss cîarê da fâ l'interes publich.

DÔES POSCIBILITÊS

Sce le Comun sorantol diretamonter le sorvisc, èl preodû che al sorantôli incê dôtes les infrastrotôres. La minunga dai aconsiadus è chêra che les strotôres i vègni dades jô debann al Comun,

ajache la man publica à dagnora daidê finanziê i laûrs (Le Consorz d'Al Plan n'è nia cis a ôna, deache al dij che al à entrês fistidiê da se paîê sôes spêises). Sce còsc sozedâ, messarà i laoranti fâ damproia i cursc preodûs da vardians dal'ega che la lege scrî dant.

N'atra proposta sôn mësâ - olache an è tal laûr da sciacarê - è chêra che le Consorz dal'Ega d'Al Plan sorantôli dôtes les eghes dal comun, con les infrastrotôres laprò. Le presidênt dal Consorz Guido Clara à damané dô da cîafê i dac sôn la situaziun dles infrastrotôres dles atres enteressonzes, le numer dai utênc y dai cumpedadus, desco incê les zifres avisa sôn les spêises albüdes y sôn les consum de ega, por podêi valûtê por monû la poscibilitê da sorantô le sorvisc o manco.

Tecnologies

Internet plû snel

Le Consêi de Comun à aproê le masterplan dla fira otica, mo belo te pûc mëns podêssel ester t'Al Plan meso da slû jô contrac por l'ADSL, con na velocitê de 4-5 M/s

Le Consêi de Comun à d'aorî aproê al'unanimitê le masterplan dla fira otica, laorê fora dla dita In.ge.na da Balsan. Desche an sa, ô la Provinzia de Balsan roê con la fira otica te vigne comun de Südtirol, y fistidiarà da tachê ete duc i frabicaê publics: comun, scores y salfs. Al intern dal teritore comunâl mëss endere i comuns enstêsc fistidiê da condû la fira otica tles cîases. Por podêi incê tlò damané en contribut provincial, mëss vigne comun realisê en masterplan. Por Mareo èl dan man y al ti è gnû prejentê ai aconsiadus dal injenier Christian Tschurtschenthaler.

VAL' ENFORMAZIUNS

Al vên araté essenzial che incê Mareo pò avêi en dé na rêi de fira otica, è pò l'internet snel incê en fatur concorenzial por les imprejes. Les soluziuns che an à cîafê cîna cîamó ne porta nia

deplên i resultaê sperês. La fira otica dess endere garanti velocitê tla trasmisciun de dac, mo incê

la stabilitê dla ligna, co n'è nia sotmotûda a disturbs por gauja dal rio tomp o d'ater.

La dita Alpenbau è tal laûr da trà ete i cabli por la fira otica da Al Plan fina Longega.

Te Mareo èl encö 2.980 zitadins co vir te endöt 2.317 unitès abitatives. Le masterplan dij che por roé endlunch orèssel ester 256 km de cabli. Chisc podess passé por 42 km te condütes co è belo dan man; 86 km de condütes messass gnì realisades danö. Al è preodü da taché ete endöt 4.582 fires (tlò èl lèite inçe na rerserva dal 30%). Les fires röa adöm te döes zentrales POP: öna na zentrala da 1.211 fires dess garaté a Longega, na secunda con 3.371 fires dess roé tla scora elementara d'Al Plan.

Dö che al è belo pal emplant fotovoltaich sön tèt de scora gnü fora preocupaziuns da pert dai geniturs por i ciamps magnetics, èl gnü damané sce la zentrala POP po tlò ester en prigo. L'injenier à tranquillisé dijenn che les fires otiches ne cheriëia nia en ciamp magnetich y ne trasmët nia forza eletrica. Cösc vën confermé inçe dal inj. Maurizio Kastlunger dal Medo, co è proietant y direttur dai laürs por mëter jö i ros dla fira

otica da Longega sö Al Plan.

COSĆ Y FINS

I cosć sciazês por corì döt le comun con la fira otica è de 5,5 miliuns de euro. Tlò èl miné sce an messass ciaé y mëter jö döt cant danö. Le masterplan pîta en stromont por en conzet general da laoré fora la rëi de fira otica sön döt le teritore comun. Al dess ester en stromont de planificaziun co dëida anüzé te na manîra otimala les strotöres co è belo, y dëida ensciö inçe smendri i cosć. Trep vara da sparagné sce an mëter jö i ros canche al vën fat d'atri laürs publics, pa chi che al mëss ensciö gnì ciaé tal terac, desche al è p.ej. preodü pla realisaziun dal marciapîsc da paiun d'Al Plan cîna te plaza.

POR D'INVERN L'ADSL?

Cîna che la rëi dla fira otica sarà laorada fora dörarära val' agn.

Mo na pröma soluziun podess - almanco por Al Plan - garaté belo da d'altonn o d'invern. La Telecom à sotescrit na acordanza con la Provinzia, empormetenn da potenzié söes zentrales, danter l'ater inçe chëra d'Al Plan. La Provinzia à endertant tut adenfit dla Sozieté dai Lifc les fires otiches co röa da Plan de Coronas cîna jö dla Miara. Al è spo la Sozieté Eletrica d'Al Plan co à fistidié ciámó de mà da trà ennant i cabli cîna tla zentrala dla Telecom. "Cösc ô dî che dô le potenziamont dla zentrala saràl meso anter en radius de 3 km da slü jö contrac de ADSL, co pormët na velocitè de 4 cîna 5 Megabyte al secunt", spliga Maurizio Kastlunger dal Medo. Condiziun è chëra da avèi na ligna dal telefonn fis.

La Provinzia de Balsan à endertant motü man i laürs por mëter jö i rös da Longega cîna sö Al Plan, por na spëisa de püch plü co 306.000,00€. I laürs vën faé dla dita Alpenbau da Terenten.

Avisc

Mareo ciafa ciases IPES

La Provinzia à autorizé dan da püch da frabiché 5 abitaziuns IPES te nosc comun

Le frabiché vën entrès plü Lcer, y nia vignönn ne vaiga o à i mesi da fà le gran vare da se fà sö sü cater mürs. Porchël èl emportant che al vëgni inçe ponsé a abitaziuns soziales, olache families à la poscibilitè da sté adonfit a prisc miù marcé co sön le marcé lëde o tles abitaziuns

convenzionades. L'IPES, l'Istitut Por le Frabiché Sozial dla Provinzia de Balsan, à preodü en contingënt de 150 abitaziuns, da realisé danter le 2011 y le 2015.

De jenà à le Comun de Mareo fat domanda dô l'assegnaziun de valgügn cuatiers soziai, y

bel avisa èl ai 13 de forà gnü na resposta positiva. Tla cherta firmada dal assessur Christian Tommasini vëgnel confermé che al ti è gnü assegné a nosc comun 5 abitaziuns. Sën saràl le Comun co arà le compit da analisé olache al va debojügn da les fà sö, y da ciafé fora en terac por cösc fin.

Ciomont da tosser y Magazinn de comun

I PROSCIMI TERMINNS POR LA RACOÛDA DAL CIOMONT DA TOSSER È:

- ai 29 de messé 2013: dales 15.00 ales 16.00 a Longega;
- ai 14 de oktober 2013: dales 8.30 ales 9.30 a Al Plan;
- ai 18 de novëmer 2013: dales 9.00 ales 10.00 a Al Plan.

I posé de racoüda è: a Al Plan dô comun, a Longega sön Plaza de Bastl.

ORARS DE DAURIDA DAL MAGAZINN DE COMUN:

- Lönesc dales 8.00 ales 12.00
- Dedemesalèdema dales 14.00 ales 16.30
- Sabeda dales 9.00 ales 12.00

"Le mez demanco da laûr!"

I s'l'ân ciacolada con Paul Kastlunger, sorastant dal comitê dai Artejagn de Mareo APA - LVH. Al baia dla situaziun dal laûr, de colaboraziun y concorënza

Le Saltà: Paul, ci funziun à pa le consëi dai artejagn? Co ciara pa fora osta attività?

Paul Kastlunger: Desco consëi s'encuntunse zirca vigne dui mëns. Gonot tratunse te nostes sontades tematices co reverda le Comun, desco p.ej. sce al vën scrit fora laûrs. Nos sun tlò por ti dé informaziuns ai artejagn, i ti stun incé dô ai caji olache artejagn à dificolts aministratives, y i ciarun da sbürle ennant sce al è debojün de raiuns artejanai nös. Le comit de nosc comitê è spo incé chël da ciaré che i artejagn tigni en pü' adöm. Cösc orëssun arjunje tres deplü, cis te chisc tomps co è sën.

Co èra pa con le tigni adöm danter i artejagn?

Rodunt te chisc tomps èl trec co vën grams y ciara porchël deplü de se enstësc. Incé pla sontada generala dai artejagn èl sté dôrata püc co è gnüs y iu mo damani le porciodi. I artejagn podess tigni adöm cotan deplü, desco magari por se mëter adöm y se gnì canche al vën scrit fora laûrs publics: enlò romagness magari plü laûrs te comun. Artejagn podess incé se baié deplü, p.ej. sön i fic de na banca, o incé de d'atres cosses y cuestiuns. Cösc mancia ciámó dër dassënn.

Tan de artejagn èl pa te Mareo y n'èl pa trec co paia ete tla federaziun APA - LVH, co i raprentëia te Südtirol?

Te nosc comun èl za. 120 co è scrié ete desco artejagn, olache al ti vën dé da laûr a encër 330 porsones - 12 mëns al ann. Atlò vëigun tan de families co vir dal artejanat. Con chi co paia ete èl sté dificolts dan val' agn, canche al ea salté fora groaries a livel provincial. Sën che al è le diretif nò sot al president Gert Lanz, vara dër bun y al è plü artejagn co paia ete.

Co se stàra pa al momont con la situaziun dal laûr tal artejanat de

Mareo?

Le laûr pòn dî co è gnü le mez de ci che al ea dan val' agn. An à mâ bria da ciaré ales grus co è encërch. Chëra è na gran desferonzia. Trepes firmes à investì con le ponsier che al gnea vigne ann deplü, desche ara ea pö incé. Sön chë moda tolëres sö vigne ann laoranti laprò, cumprâ plü mascinns, aladò che le laûr cherscea. T'en iade ne vara nia mâ plü roduntafora, mo ara va dassënn jöpert. Y cösc sòntun sën dër dassënn, incé te Mareo. Le problem è incé che les frabiches publiches - co ea trep i ultimi agn - è belo en pü' endlunch gnüdes realisades.

Le Comun de Mareo à ultimamenter fat de gran laûrs. Da püch àn lit che artejagn de Südtirol se lascia sö che i comuns scrî fora i gragn laûrs döt t'en iade, y ne i partësc nia sö te lôc desvalis (Gewerke). Co èra pa tlò da nos?

Tlò mëssi dî che le comitê dai artejagn à dassënn mené dô de cösc vers y che i àn con l'Ombolt y le Secretêr dër na bona colaboraziun. Nosc comun scrî fora i laûrs te plü loc, y enlò vëgnel scrit fora gran pert dai laûrs ai artejagn de nosc comun, y mâ sce ara ô ester, incé tla Val Badia. Enlò èl sambën plü laûrs co romagn pa nüsce artejagn. Sce i confrontun con d'atri comuns, se vara dër bun de cösc vers. Sce i laûrs ne gness nia scrié fora a lôc, ne n'ëss nüsce artejagn da empröma encà degüna chance. An adora enlò l'iscriziun aposta (SOA) y chëra èl püces firmes dal post co à. Enlò èl mâ les gran firmes co ciafa i laûrs. Chëres dà ia i laûrs en subapalt, mo i scrî spo fora sora döt Südtirol. Che nüsce artejagn röi pal laûr, è te cösc cajo dër rio.

Ci firmes s'la cava pa plü saori, y ci mëss pa na dita avëi te chisc tomps por se tigni en pè?

Paul dal Medo, sorastant dai artejagn APA de Mareo.

Co s'la cava èl chës pices firmes, co n'è nia i gragn faturës co mëss rodé vigne ann o co n'è nia investì sön le plü de vigne ann. Na dita nea o jona ne fej sën desco sën nia de gran investimonc, deache ara sa cara co è la situaziun. Plü saori en pè stà na dita co à la fortuna da avëi licuidité sön na pert, na dita co n'è dertan i agn grasc nia mâ investì, mo incé motü da na pert scioldi. I agn che ara jea bun èl sté de maius dites co cumprâ - pornanche al ea scioldi - o en camion nò, o fajea en magazinn, o cumprâ frabiches - empede mëter sön na pert val'. Chëra è licuidité, co vën sën adorada.

Ci che an ne po spo nia desmoncé, è sambën la cualité dal laûr. Les firmes co à artejagn dal post, artejagn emparës fora co sa da se fà so laûr, chëres l'è plü saorida.

Èl dites de Mareo co à mossü lascé jì laoranti?

Al è incé te Mareo caji de dites co à mossü lascé jì laoranti, o plü co ater co ne i à nia plü tué sö. Al è dites co laora a sajuns, y chëres tol sö manco laoranti co i agn denant. Nia vigne mal n'è falé. Plü saori toma demez chi laoranti co n'è nia emparës fora o co vën da dalunc adalerch, y cösc n'arati nia tan falé.

Èl sèn plü saorì da ciagé personal emparé fora?

Le bun dai tomps co è sèn, olache al è döt en pü' demanco - i n'ò aposta nia baié de crisa - è che an ciafa endò artejagn. Laoranti ciafun sèn saorì. Denant èl le laorante co jea da firma a firma a damané tan che al ciafà. Sèn poste desco dita te sté saorì da ti dé da laür a zacai. Ince i laoranti è encontonc sce ai à en laür, deache al n'è nia plü tan logich. I àn mabria da tó ca La Usc di Ladins, ti ciaré ales ultimes plates encö y nen tó ca öna da dan val' agn. Encö n'èl püé co chir laoranti: pröm ciodi che al è manco laür, secundo ciodi che sce na dita chir laoranti, i ciafera saorì, y chi co à de bogh laoranti ciara da s'ai tignì.

Tan sontise pa le druch dles firmes da foradecà, y tlò mini chères defora da nosc comun?

Pai laürs publics èl dan val' agn le Comun co sciea fora i laürs ince sora döt Puster. Enlò sontinse dassënn la concorënza. Sèn ànse la fortuna - deschi à dit endant - che trec laürs vèn scrié fora mâ plü tla Val Badia. Cösc è bën ince concorënza por nos, mo i ne la sontiun nia plü tan dassënn, y al è cotan plü laürs co ti vèn dës a firmes de Mareo. Atramonter tal privat. Enlò vëgnel entrës ciamó damané en gromun de firmes da foradecà, y chères sontiunse dassënn, cis i pustri.

Cara arateste pa co sîi la gauja: è i artejagn da defora plü bunmarcé, o i artejagn da tlò massa cérs?

Val' iade arati che al ti vëgni consentì le laür plü ienn a en artejan da foradecà co a önn da tlò. Te val' caji tol önn da tlò plü ienn en artejan d'en ater païsc

co tó l'ijin, y te d'atri païsc èl le medemo. Por éi co reverda i prisc, podunse di che al è p.ej. tisléri co vën da Maran o Vinschgau ete, mäss se paié döt le iade y laora plü bunmarcé co i artejagn da tlò. Cösc n'è nia ciodi che nos sun cérs, mo ciodiche i atri laora dassënn sot le prisc.

Co èra pa con ciagé scioldi emprestès. Sontise che les banches tin zoruch?

Io. Les banches ciara avisa a ché che ares ti dà scioldi. An po bën di che dan val' agn damanâ les banches ciamó tan de scioldi che an adorâ. Sèn èl ères co dij tané che ai t'an dà. Cösc è en problem: i sontiun che trec ne fej nia laürs, deache ai ne ciafa nia scioldi.

Avëi da laür n'ò nia automaticamenter di che an rōa ince a paiamont. Co è pa encö la morala de paiamont?

Éi co è laürs publics mëssi di che ara è por fortuna dër bona. I à ince albü ocacijun da baié con artejagn co laora jö por la Talia, y chi ne tol gnanca sò laürs publics, deache ai ne vèn nia a paiamont. Tlò da nos è la man publica na man sogüda. Enlò ciafun i scioldi. Pai privac èl de gran desferonzies. I n'ò nia sèn fà gran pöde, mo an po bën di che al è de boniscimi tliënc, y al n'è endò de chi co n'à daldöt degün onur, co se lascia dër dlaorela.

An vëiga sèn che l'IPES - IPEA fej o à fat ultimamenter laürs pa frabiches te Mareo. Al è döt dites de Südtirol, mo degünes de Mareo. Ciodi pa?

Iu à enstës proé da damané dô plü iadi al IPES por mo scrì ete tla lista. Mo al m'è gnü dit che al ne vèn nia tut sò dites nees, che les listes è slütes. Roé ete n'è nia saorì.

Nia da dio èl gnü assegné terac tal raiun artejanal "Gran Pré II". È pa sèn le bojügn cori o èl ciamó gran domanda?

La domanda ne n'è nia corida, mo al è da di che i prisc dai grunc è massa alc. Nos ne menaràn desco comitè dai artejagn nia plü dô che al vëgni cherié raiuns artejanai nös. Pal raiun Gran Pré II ànse nos mené dô dassënn te comun - deache al ea internamenter 15 domandes - mo ara à döré dio por l'assegnaziun, le prisc è endertant corsciü dassënn y ala fin messâ i artejagn se spazé da tó na dezijiun. I sun ensciö roës tla situaziun che i se stontân da ciagé zacai co stess ete. Da di èl ince che sot le Gran Pré èl en raiun artejanal olache jont à belo dan agn cumpré, mo ne n'à mai ciamó parti sò i grunc. Tlò fössel magari dërt che le Comun sbürlass che ai fajess ennant, o che i terac ti gness destinës a dites co n'à davëi debojügn.

En ater discours è spo le raiun produtif Ciamao (Lagerzone)?

Enlò fössel dër dessogü da fà val'. Le raiun è porté ete desco raiun de prigo checio, mo sèn che al è gnü fat i mürs de proteziun, podess cösta classificaziun gnì tuta demez, a na moda che an podess fà d'enfora en raiun artejanal: ressané en pü' döt le raiun, magari nen mëter en tòch laprò. I sa che en gröm de jont è decuntra y che al sarà dër rio. Al vèn fat pöde che i artejagn cheriëia massa trafich. Nos àn cumpedé i auti, ciaré chi co passa, y la gran pert de chi co va ete y fora ne n'è nia artejagn. Iu diji che al n'è nia da cherié bën dio raiuns artejanai nös, mo da ciaré da fà bel y ressané éi che i àn.

Mareo è en comun turistich. Se sontise os artejagn svantajës

Dertan la sontada generala dai artejagn, ai 12 d'aorì.

respet p.ej. ala categoria dal turism?

Al vën gonot dit che i viun mâ de turism, chël ô di che l'artejanat vën en pû' desmoncé. Deperpo ànse te nosc comun en gröm de dites co i dà laür a trepa jont, y cösta è en gran pert dal post, deperpo che tai hoti èl trep personal da foradecà. Da di èl incé che i artejagn dà gonot da laür döta l'ann, nia mâ de sajun. Val' iade ài l'impresciun che nosc sorvisc vëgni en pû' smendri respet al turism. I oress mâ di che i artejagn adórün tres. Iu dijess che i ne viun nia mâ de turism. Le turism adora l'artejanat y l'artejanat adora le turism.

Cô po pa i artejagn de Mareo se desferonzié dla concorënza?

Por se desferonzié à i artejagn sogü en iade da se tignì ales regles y ai standards de laür

Le Consëi nò dai Artejagn

Ai 12 d'aorì à le Consëi dai Artejagn APA-LVH de Mareo tignì söa reuniun generala. Eniann tocàra incé da lité en comitè nò. Sorastant è romagnü ennant Paul Kastlunger dal Medo, so vize è Oswald Erardi dal Marò, cassier Artur Craffonara dal Bocà da Longega. Tal consëi lëite èl spo ciámó Hubert Obojes de Gorghe - incé assessur de comun por i artejagn, Horst Valentin dal Postmeister, Stefo Palfrader da Iun y Marco Erlacher de Corcela. Tal statut nò dai artejagn èl incé dé dant che an mëss lité te vigne comitè en artejan vedl. Te Mareo èl gnü lité Johann Zingerle.

d'aldédancö. Incé l'inovaziun è en meso por se desferonzié. Le LVH à arjigné en sît olache vigne artejan po mëter ete söes inovaziuns.

Çi co vën spo damané encö, è zonz'ater incé plü flessibilitè, da esporté laür. Fora tl'Austria fössel p.ej. laür plü co assà. Al vën damané tres deplü che en artejan

vai incé plü lunc a laoré, ci co è por nosta situaziun plü rio, deache i sun de cösc vers aüsês magari "en pû' mal". Y desche i à dit dal mëterman: por ester bogn da tignì la concorënza, messàssun ciaré da se baié, s'encunté y nia se ciapé sot l'önn con l'ater. Ciaré da tignì adöm.

Economia

Na odlada al laür

Valgügn daç enteressanc sön le laür dependont, co nes è gnüs motüs a desposiziun dal Ofize dal laür da Bornech

Te tomps olache an alda incé te nosta provinzia de ciarestia de laür, de porsones co perd söa profesciun o co mëss s'orienté atramonter, donta le laür en valor tres maiü. Al n'è nia plü chi tomps olache an podea baraté jö laür canche an orea. Chi co à en laür a tomp indeterminé ciara da s'al tignì tóch.

I sun jüs a damané dô tal ofize dal laür da Bornech cara co è la situaziun dal laür dependont te Mareo dertan le 2012, y cara co è la situaziun atuala de dejocupaziun. Tla statistica èl tut ete dötes chës porsones co è stades assügherades con contrat dertan l'ann. Nia lëite ne n'è i autonomes.

MEDIA DLES PORSONES ASSÜGHERADES Y L'EJOMPL D'AGOST

Dertan le 2012 èl te Mareo gnü assügheré en media 801 porsones - 407 ëi y 394 ëres (l'ann denant n'ël

ciámó sté 848). La gastronomia/hotelaria è le setur co i dà da laür a plü porsones, con na mesana de 303 porsones assügherades (en valor co crësc dassënn tal tomp de sajun y va sambën cotan zoruch fora de sajun). Atira dedô vëgnel le setur publich y sorvisc con 172 porsones assügherades (181 tal 2011), dan l'artajenat con 159 porsones (176 l'ann denant). Stabila sön 49 porsones è romagnüda la media dles porsones assügherades tal setur dal comerz.

Por fà en confrunt, ànse incé tut ca le mëns d'agost 2012, dertan la sajun turistica alta. Enlò èl gnü assügheré te Mareo 926 porsones - 460 ëi y 466 ëres. Tla gastronomia/hotelaria n'ël 427, tal artejanat 175, tal sorvisc publich 170 y tal comerz 55.

OLÀ LAORA PA LA JONT DE MAREO?

Rodunt 1.000 porsones de Mareo

à albü dertan le 2012 en contrat de laür dependont: 525 ëi y 475 ëres. I comuns olache al laora le plü dependonc de Mareo è chisc: 571 porsones ciafa da laür te nosc comun, 136 laora tal comun da Bornech, 67 tal comun de Badia, 62 tal comun da San Martin, 30 te chël da Corvara, 29 te chël da Balsan, 16 tal comun d'La Val y 10 tal comun da Kiens.

SITUAZIUN DE DEJOCUPAZIUN ALA FIN DE MÀ

Tal ofize dal laür ànse incé damané dô co che ara se stà con la dejocupaziun. Ai 23 de mà 2013 ea 296 porsones dal comun de Mareo scrites ete tles listes de dejocupaziun. De cöstes n'ël 227 co jarà endô a laoré por la sajun da d'isté y valgünes ëres è en mobilité. Rodunt 39 porsones de Mareo n'à degün laür y mëss dé söa desponibilitè.

Conzesciuns da frabiché

MERZ

Sozieté dai Lifé d'Al Plan, costruziun d'en magazînn tal raiun produtif "Ciamao", proiet de varianta, Al Plan

Comun de Mareo, mosöres de proteziun zivila "Ciornadù", Rina

Craffonara Giovanni, realisaziun d'en balcon pla ciâsa d'abitaziun

Comun de Mareo, proiet de costruziun dila strada de comun La Pli - Brach, 1a varianta, La Pli

Mutschlechner Karl, ressanamont energetich con ampliament dila ciâsa d'abitaziun, Al Plan

Celeghin Elena, Moling Alexandra, Moling Günther, müdaziun dila rampa d'azes ai garasc y realisaziun de garasc y plazes da parché nös, Al Plan

Erlacher Antonio, Erlacher Monika, Kier Anna, ressanamont energetich con ampliament dila ciâsa d'abitaziun, str. Furcia

Elliscases Helmuth, trà jö y fà sö danö le frabicat agricul tai Tamersc, Val de Mareo

Maneschg Margareth, costruziun d'en comples residenzial con döes ciâses d'abitaziun tal raiun d'espansciun "Borroni", varianta finala, Al Plan

Palfrader Carlo, costruziun d'en comples residenzial con döes ciâses d'abitaziun tal raiun d'espansciun "Borroni", varianta finala, Al Plan

Kaneider Heinz, Ties Claudia, costruziun de na ciâsa d'abitaziun con garasc, Al Plan

Frontull Antonio, realisaziun d'en azes nö y ampliament dila stala/majun pal lü slüt "Mareo", La Pli

Trebo Manfred, costruziun d'en garasc agricul en funziun dal lü slüt, 1a varianta, Curt/La Pli

AORI

Erlacher Stefania, ampliament cualitativ dal Residence Villa Corn, Al Plan

Erlacher Benjamin, sistemaziun dai coleturs dal sorëdl sön la p.f. 2206 por scialdé l'ega, en funziun dila p.d.f 955 CC de Mareo, Ciaseles/La Pli

Tasser G. & C. Sas, ressanamont dal emplant da pié sö l'ega pal emplant idroelettrich "Tasser", Rina

Ties Klaus, ampliament dila unité abitativa, Al Plan

Morlang Rosalia, deponüda de material ciaé y condüta dles eghes foscies, La Pli/Furcia

Burchia Irma, ampliament y restrotoraziun, Al Plan

Sorà Pasquale, ampliament dal apartamont de sorvisc - fujina da zumpradù y costruziuns mecaniches, Al Plan

Trebo Ferdigg Anna & Co. Srl, Botëga Šauter, ampliament dila spersa de vonüda sot tera y costruziun d'en garasc sot tera, Al Plan

Fujina elettrica d'Al Plan Spa, renovamont y modernisaziun dal berch sön le rü d'Al Plan, 2. lôt, 1a varianta, Al Plan

Winkler Alfonso, intervonc de restrotoraziun tla pröma alzada dal frabicat d'abitaziun, con trasformaziun de döes unités abitatives te öna na unité sora, Rina

MÀ

Pescollderungg Egon, müdaziuns internes y de falzada tl'alzada tera y tla pröma alzada, Al Plan

Mutschlechner Massimiliano, renoaziun dila sarenara pla ücia de Fanes, Munt de Fanes

Ücia de Fanes Srl, realisaziun de na stöa y na ciânea pla ücia de Fanes, Munt de Fanes

Erardi Ruth, ressanamont dal mür de sostën co è belo, Al Plan

Willeit Robert, istalaziun d'en emplant fotovoltaich integré sön têt dal frabicat, La Pli

Moling Alberto, variaziun dila destinaziun d'anüzada d'en local tl'alzada tera dila Pensiu Arnica, Al Plan

Nentwich Bärbel, trasformaziun de na unité abitativa convenzionada te döes unités convenzionades despartides

Zardini Walter, varianta por la costruziun de na veranda - costruziun de na terassa - pla Pensiu Villa Soreghina,

Restorant La Miara Sas de Costa Maria Valeria & Co., realisaziun de na veranda, Al Plan

Daverda Roland, varianta por l'ampliament dila ciâsa d'abitaziun, Al Plan

Sontades dla comisciun dal frabiché

Data sontada

26 de messé
30 d'agost
27 de setëmbër
25 d'otober
22 de novëmbër
20 de dezëmbër

Ultimo terminn da dé jö

10 de messé
14 d'agost
11 de setëmbër
9 d'otober
6 de novëmbër
4 de dezëmbër

Por l'ordinn dal dé vëgnel tut en conscidraziun mâ domandes completes con dōta la documentaziun aladō dal art. 10 y 11 dal ordinamont da frabiché de comun.

Bëngnüs te nosta comunità!

Alex de Oswald
Erardi y Christine
Erlacher, Al Plan

Alissa Maria de
Martin Sottas y Elena
Antonia Serban, Rina

Barbara de Stefan
Kuprian y Eliana
Rungger, Al Plan

Elisabeth de Thomas
Feichter y Annemarie
Dejaco, La Pli

Elisa de Ivan Irsara y
Angela Erlacher, Al Plan/
Corvara

Emma de Peter
Mutschlechner y Petra
Pitschneider, Al Plan

Jonas de Christian
Rindler y Marlies
Unterberger, Al Plan

Lena de Alex
Craffonara y Emilia
Tschaffert, Rina

Sofia de Filippo
Erlacher y Marina
Holzknzcht, La Pli

Menzêde ete les fotografies de üse viadus!

Stimêes geniturs, ala plata con i viadus nasciüs èl dagnora trêe co ti ciara. Dêseo punt de referimont tolunse nos dagnora la rêsidenza. Sez le genitur y viadù è rêsident te Marzò, metunse inez ete la foto. Al è inez val' caji ehz le genitur è rêsident foradecà, mo abitzia te Marzò. Tlò periunse i geniturs da se fà ennant enstêse y menê adalreh la foto, por ehz ara pòdi gnì publicada. Tal proscimo Saltà gnaràl metù ete i viadus nasciüs dai 11 de mà ai 10 d'agost. I geniturs è enviêes da menê ete la fotografia de sôa piegra o so pieio ala mail palfrader@rolmail.net. Termo por menê ete è i 20 de agost!

Veronica de Davide
Erlacher y Ida Clara,
La Pli

Cherta dai toponims de Mareo tosc dan man

Le Comun de Mareo è le cuinto y ultimo comun dla Val Badia co ciafarà tosc la cherta dai toponims. En laûr de gran valûta, co salva dla desmoncianza en grôm de ennomms de nüsc posc. L'Istitut Ladin è tal laûr da slû jö le proiet

Tai ultimi agn à l'Istitut Ladin Micurà de Rû laoré dassenn por realisé te vigne comun dla Val Badia y de Gherdëna na cherta dai toponims. Ara se trata de na cherta olache an ciafa lassora en grôm d'ennoms che les generaziuns da denant adorâ regularmonter, y les generaziuns da encö ne conësc nia plü: fopes, bosc, trates, gomines, prës, coi y tan d'ater. Tosc saràl inçe le comun de Mareo co ciafa sôa cherta.

Belo ala fin dai agn 90 ea i dui stüdüc Gustav y Michael Mischi da Longiarü jüs fora por les ciasas de Mareo a damané les porsones dô i ennomms dai posc encër sù lüsc ia. Enlò el gnü abiné en grôm de toponims. En laûr de gran valûta è spo gnü aledé dal 2004, con la cherta dai toponims d'La Pli, dada fora dal Consëi de Formaziun dal paisc. Con la cherta dal Istitut Ladin, gñarâl pomez inçe i atri paisc de Mareo.

Ala fin d'aorì an anter plü iadi podü odëi y conscidré te Comun na pröma versciun dla cherta, y atlò à la jont inçe albü la poscibilitè da gnü a ti ciaré, fà osservaziuns y propostes, enjunté ennomms co n'ea nia ciámó abinës. Sön le post el Silvia Liotto dal Istitut Ladin, co

coordinëia le proiet deboriada con so colegh Paolo Anvidalfarei. Èra fistidiëia inçe da mantignì i contaç con i colaboradus y i testimoni dai ennomms, desco inçe da laoré fora la banca daç.

VALGÜNES ZIFRES

Canche an à motü man da laoré sön la cherta, el a desposiziun encër 2.000 toponims. An à spo motü man da damané fora la jont, da chëie adöm ennomms sön documonc plü vedli, desco material co va zoruch ai agn '40, mapes catales da plüdadio y d'ater. Ala fin èsun ensciö roës sön püch plü co 2.900 ennomms registrës. Apresciapüch 1.250 alda p'La Pli, 1.000 pa Al Plan y 600 pal paisc da Rina. "Por che en toponim vëgni tut sô tla banca daç, mëssel gnü confermé da almanco dôes porsones", dij Silvia Liotto, "y an ciara che al sii porsones co conësc bun i posc, desco jont de tomp, paurs, verdabosc, verdaçiaces, iagri." Por roé ala realisaziun dal proiet al orü ester la colaboraziun d'en grôm de porsones. I colaboradus plü stronc è stës Jep Agreiter de Brach, Tone Rungger dal Hintner y Helene Gasser d'La

Costa. Cotan d'ennoms an podü amplié o comedé i dis che la cherta ea motüda fora te comun, olache berbesc s'â inçe tut le tomp da sté ores alalungia a se conscidré jö les stampes.

"MÂ NA PERT DAL PROIET"

La cherta gñarà menada en stampa sën de jügn, y gñarà prejentada ofizialmonter da d'altonn. La realisaziun tecnica dla cherta enstëssa è tles mans de Elmar Irsara de Badia, dal stüde Eigis. "Na cherta stampada è na fotografia da encö, y al è mâ na pert d'en proiet plü ampl", dij Liotto. Le gran scrin de tesurs è la banca daç. Sôla cherta ne n'â sambën nia lerch düc i ennomms dai posc: enlò jëssai gonot ensoralater. Chi che an ne ciafa nia sön la cherta, è endere coüs adöm tla banca daç. Laprò el inçe val' cionc d'ennoms nia localisës. La banca daç è dagnora en evoluziun, y ara contën en grôm d'atres enformaziuns: por ejompl la posiziun geografica avisa dai posc, i ennomms dai testimoni co à confermé le post, y al è lëite dôtes les conotaziuns dai ennomms co vën dant te stories o cunties popolares. La banca daç tol ete spo inçe na pert por l'etimologia, co i va do ales raisc dal ennom, y ara è impostada aladô por podëi tó sô file audio, co empormët da aldì desche i ennomms vën pronunziës. Nia ala fin è la banca daç la fondamonta por realisé les chertes digitales, sön chëres che an po tresfora laoré lassora.

Les porsones co conësc i posc y co sa da di avisa olache ai è vën entres demanco, y con ères s'an va en savëi che an ne sciafiarà nia plü da tó sô, porchël el ora da pié a man cösc proiet de gran valûta. La cherta sarà en documont che trec conscidrarà con enteres, y an spera che ara ciafi so post te vigne ciäsa.

Paul Pedevilla d'La Munt conscidra la cherta deboriada con la coordinadëssa Silvia Liotto dal Istitut Ladin.

La forza dal'ega

Les gran eghes da d'aisciöda à fat cotan de dann soradöt ete por la Val de Mareo. Cò vara pa sèn ennant?

L'ega ne mancia nia. Belo l'ann passé da d'altonn el gnü cotan de plöia, y d'invern laprò en grömun de nêi. L'aisciöda à spo eniann stonté da gnü, y empede sorèdl ànse albü trec dis de plöia y temperatöres scialdi frësches. Sii da d'altonn co incé sèn da d'aisciöda el te plü posc de nosc comun raité jö peres o material, desco sò Rina a Alfarèi y tla strada Ćiornadù, o incé d'La Pli fora cuntra Peraforada Dessora. Eniann de mà à les eghes soradöt fat cotan de dann ete por la Val de Mareo. La nêi co delegà sò alalt à lascé rogore ales basses de gran quantités d'ega, y cherié rüs co ne n'è pordèrt nia. La situaziun è gnüda plü critica con les plöies dai 16 y 17 de mà, olache les eghes è te plü posc jüdes porsora. Dêr atoché è le raiun da Fodara Masarönn etepert por i Pici y Gran Trêi, čina ete dal Punt "Roa Furčia dai Fers".

I DANNS

Les eghes, sforzades da rogore t'en let de rü tre' massa picio, è empröma jüdes porsora y s'à čiaé en let nò. Te val' posc ères jüdes sora strada ia y à incé čiaé la strada sot fora, mo chisc è mà de mëndri danns, co è belo gnüs comedès fora. L'ega s'à alüsc čiaé fora bindebò de büjuns, s'à mangé sot fora le terac, ensiö che deplü lëns è gnüs rosedês. Dann à incé albü le tru dla roda, co ea gnü motü man da d'altonn. Cösc è gnü romené demez te deplü posc. Le maiü dann à čiamó albü la pastöra por i tiers. Atira daéte da Fodara Masarönn y spo en gran pert daéte dal čiampëi dai Tamersc è la pastöra gnüda engraada ete da na deca sota de paltan y material.

I PROSCIMI VARI

I ultimi dis de mà è l'assessur ai paurs, verdabosc, parch natural y

Pastöra engraada ete y lëns rosedês dô les gran eghes.

chi dai rüs jüs ete por la Val a se čiaré jö la situaziun, por se fà na idea dai intervonć co orarà ester. "Al è gnü odü ete che le problem è y che al va debojügn da fà laürs", dij Richard Erlacher. Certi laürs messarà gnü fac atira y por eniann à chi dai Rüs belo confermé en investimont de 50.000,00€. D'atri laürs gnarà fac spo i proscimi agn. Richard spliga plü avisa: "Olache

Ai 17 de mà dômisdé gnea les eghes bindebò stersces.

l'ega s'à čiaé fora de gran canai, gnarà le let dal rü endô arjigné da nò, mo al gnarà incé lascé plü sot, a na moda che l'ega ài la lerch che ara s'adora. Olache les eghes à mangé deplü le terac, gnaràl motü podruns dles perts. Dai Tamersc ete pert messaràl gnü romené fora döt le let dal rü."

Le tru dla roda ne gnarà nia cuncé da Chi dai Rüs, tlò mäss le Comun enstës fistidié. Mo de gran müdaziuns de trassa ne gnarà nia fates. Richard Erlacher: "Sce, spo pòl ester che le tru vëgni sposté en püch ete dai Pici Trêi, mo en gran pert romagnaràl olache al è. I messun tó en conscidraziun che val' de te' fej pert dla natöra y po sozeder. Por i pröms de messé messass le tru ester arjigné y roé."

Por či co reverda la pastöra, nen saràl sèn por val' agn cotanta demanco. "Chi dai Rüs odess le bojügn da condü ete tera y fà vërt olache la pastöra è engraada ete con paltan y material", dij Richard Erlacher, "I sperun che ara vai da čiafé na soluziun deboriada con chi dal Parch Natural", slüj jö l'assessur.

Jì a munt: müdaziun

L'assessur ai paurs Richard Erlacher de Plaza y i maurighi à fat fora müdaziuns encër le jì a munt con tiers. Vare ennant inçe por mëter a cataster les frabiches

La sajun da jì a munt è endô tlò, ly sarà eniann acompagnada da val' pices müdaziuns, porchèl oress l'asses-sur ai paurs Richard Erlacher enformé de ci co è gnü fat fora deboriada con i maurighi. Vigne paur co menà tiers tai Tamerse denant co jì a munt, paià cina ciamó 10,00€ a tier da d'aisciöda, y spo - sce al i lascià tla Val inçe da d'altonn - ciamó en iade 5,00€. Por ne messèi nia jì dui iadi a damané paiamont pai paurs, el gnü fat fora che al gnarà trat ete

mâ plü önn en iade la soma de 15,00€. I paurs po spo enstësc tó la dezijiun sce lascé i tiers inçe da d'altonn tai Tamerse o nia. Ezeziun fej chi co mëna i tiers sön Fojedöra: chisc paiarà mâ 12,00€, deache da d'altonn ne condüjai nia plü i tiers tla Val.

Ennant èl gnü fat fora che düc i paurs mëss jì le medemo dé a munt con i tiers, nia plü con terminns desvalis, y dan Segra d'Al Plan ne po degügn gnü jö tai Tamerse. "L'intenziun è chëra da sté tla Val

cina encër la fin de setëmber", dij Richard Erlacher.

L'assessur lascia inçe alessèi che dan val'edemes à la Junta dé ia l'enciaria da fà i planns de partiziun por mëter a cataster üces y stales de munt. Al è endöt 90 frabiches. Endertant èl l'Aminsitraziun Separada co sorantol i cosc. "Al è za. 250,00€ a frabica, y chisc scioldi gnarà trac ete dai paurs, canche an à arjunt na soluziun por ti passé la proprieté.", slüt jö l'assessur.

Cuatiers te Ćiasa de Palsa

Tla Ćiasa de Palsa nea ta San Martin èl gnü arjigné valgügn cuatiers por porsones sora i 65 agn ciamó autonomes, y co chiriss na poscibilité da abité por so cunt. Pa chisc cuatiers vëgnel inçe pité le "servisc da abité acompagné". Enformaziuns: te Ćiasa de Palsa dales 8 ales 12 y dales 14 ales 17, o al 0474/524786.

**Salvede osta
vita, no osc auto**

UVF UNIONE PROVINCIALE DEI
CORPI DEI VIGILI DEL FUOCO
VOLONTARI DELL'ALTO ADIGE

AUTONOME
PROVINZ
BOZEN
SÜDTIROL

PROVINCIA
AUTONOMA
DI BOLZANO
ALTO ADIGE

PROVINCIA AUTONOMA DE BULSAN
SÜDTIROL

Ći che salva la vita te tunel

Important:

- Metede averda al semafrì y ales toflies stradales!
- Tignisse ala velocitè conzedüda!
- Mantignide na distanza de segurèza majera co sön strades fora de tunel!
- Metede averda al implanç de segurèza y adoredi sce al è n'emergenza!
- Fajede la cherdada d'emergenza pro la staziun de emergenza

I.P.

Mëssel ester?

Dan da püch èl gnü smardacé sò strotöres publiches y privates. Val' co paronta

An ne sa nia cí che an dess ponsé: èl la frustraziun, èl la mančianza de fantasia, èl la stüfaria, èl cinamai sènn?

Rio da splighé cí co porta na porsona a messèi rüné y dezipe strotöres de bèn publich. Da püch èl endò sozedü a Al Plan. Tla plaza dai jüc èl gnü smardacé sò raites, mo gnanca la Scora de Musiga nea y na frabica vedla privata n'è gnüdes sconades da scritöres, de chères che mà l'autur o l'auturia conesciarà le significat. Cöstes aziuns rüna rodunt chës strotöres co è gnüdes paiades - y mess sèn gnì comedades - con scioldi de düc - incé de chë porsona co à fat le dann. Cí àra pa spo arjunt con döt cösc? Nèt nia! Al paronta che al mëssi gnì smardacé sò con parores püch nobles incé jüc olache en gröm de families con de

pici mituns passa so tomp lède. Cöstes aziuns mostra sò che certes porsones i dà pücia valüta ala cossa publica, co è pö de nos düc. Cis te chisc tomps olache döt costa deplü

y i scioldi vèn demanco, fössel bel sce an desmostrass reconoscenza por i bëns y la fortuna che i àn da i avèi. Düc àn la responsabilité y sun enviès da fà bel empara.

Raites smardaciades sò tla plaza dai jüc d'Al Plan.

Se comportè sciöche al alda y cun cosciënza

En general

- Impiede les pices löms
- Ne stede mai a dè ota o a zoruché
- Metede incé averda ai veicui che va plü plan

Dan le tunel

- Impiede le radio sòn la staziun che dà informaziuns sòn le trafich
- Despiesse i odlà da sorèdl
- Metede averda ai semafrì y ales toflies stradales

Te tunel

- Mantignide la destanza de segurèza
- Mantignide la velocitè conzedüda
- Tignisse sòn la man dërta
- Metede averda ai semafrì y ales toflies stradales
- Recordesse di implané de segurèza
- Ne stede nia chïc tla plaza d'architada, ater co tl caje d'emergènza

Sce al é coda

- Impiede les löms d'avertimènt
- Mantignide la destanza de segurèza incé sce i stëis chïc
- Destodede le motor sce i stëis plü d'i chïc
- Metede averda ala staziun radio che dà informaziuns sòn le trafich

Sce al é val' de rot

- Impiede les löms d'avertimènt
- Spostede le veicul sòn la man dërta o tla plaza d'architada
- Destodede le motor y lascede la tle sòn auto
- Vistisse le corpet de segurèza y metede sò le triangul de segnalaziun
- Anuzesse dantadöt dla staziun d'emergènza por cherdè aiüt

Sce al é n inzidènt

- Impiede les löms d'avertimènt
- Condüjede le veicul fora de tunel sce ara va, y scenò lascédele sòn la man dërta o te na plaza d'architada
- Destodede le motor y lascede la tle sòn auto
- Metede al sigü le post dl inzidènt
- Cherdede aiüt (dantadöt pro la staziun d'emergènza)
- Daidede

Sce al verd t'auto

- Impiede les löms d'avertimènt
- Condüjede l'auto fora de tunel sce ara va, scenò lascédele sòn la man dërta o sòn na plaza d'architada
- Destodede le motor y lascede la tle sòn auto
- Ativede l'alarm de fùch dala staziun d'emergènza
- Cherdede aiüt (dantadöt pro la staziun d'emergènza)
- Destodede le fùch sce ara va
- Sce ara ne va nia da destodé le fùch, jide atira fora de tunel tres les sortides d'emergènza

Sce al verd te n ater auto

- Impiede les löms d'avertimènt
- Mantignide la destanza
- Destodede le motor y lascede la tle sòn auto
- Ativede l'alarm de fùch dala staziun d'emergènza
- Cherdede aiüt (dantadöt pro la staziun d'emergènza)
- Daidede
- Sce ara ne va nia da destodé le fùch, jide atira fora de tunel tres les sortides d'emergènza

Gran Pré: assegnaziun de terac alesiré

Dezijiuns tutes dla Junta de Comun tles sontades dai 27 de forà cina ai 5 de jügn

Plaza danter paiun y Scora de Musiga: Tla sontada dai 6 de merz à la Junta aproé le proiet esecutif laoré fora danö dal dr. arch. Karl Heinz Castlunger, co prevëiga na spëisa de endöt 102.833,38€. La soma è partida sö ensiö: 86.098,53€ por laürs söla basa de lizita y 16.734,85€ por somes a desposiziun dl'aministrazion. Laprò à la Junta incé azeté le contribut provincial de 40.000,00€. La firma Pronorm Consulting Srl con sonta a Balsan à cialé l'enciaria da laoré fora la documentaziun por scrì fora i laürs, por en onorar de alplü 2.178,00€ (IVA laprò). I laürs i è gnüs assegnês ala firma Taubau Srl con sonta a Naz-Schabs, por la soma de 84.195,75€, al neto dal arbas de lizita dal 2,21%. La firma à mossü mèter na cauziun tres garanzia bancara de 8.419,57€.

Sistemaziun dla strada Catarina Lanz y dal mür de cortina: La Junta à aproé le proiet esecutif dai laürs pla strada Catarina Lanz, tal tòch danter plaza de dlijia y paiun dla musiga, con ressanamont dal mür de cortina y costruziun d'en marciapisc. Le proiet è gnü laoré fora dal dr. inj. Winfried Theil da Balsan y prevëiga cosc por 114.450,00€: 81.200,82€ por laürs sön basa de lizita, 1.000,00€ de cosc por la sügherté y 32.349,18€ por somes a desposiziun dl'aministrazion. Preodü è incé che la Cassa Raiffeisen Val Badia compartezipëi ai laürs. La firma Pronorm Consulting Srl con sonta a Balsan à cialé l'enciaria da laoré fora la documentaziun por scrì fora i laürs, por en onorar de alplü 2.178,00€ (IVA laprò). I laürs ti è gnüs sorandês ala firma Taubau Srl con sonta a Naz - Schabs por la soma de 79.406,28€, al neto dal arbas de lizita dal 2,21%.

Scora mesana d'Al Plan (ampliament): Al stüde d'injignaria

dr. inj. Massimo Palumbo con sonta a Badia ti èl gnü dé l'enciaria da colaudé cuntra le médefü i salamoné nös dla scora mesana d'Al Plan, por na soma de 817,96€ (contr. y IVA laprò). La firma Schulmöbel Kufstein Nfg OHG con sonta a Kufstein (Österreich) à cialé l'enciaria da condü na tofla por la elementara d'Al Plan, por le prisc de 839,00€, y la firma Elektro Mutschlechner de Mutschlechner Erich à cialé l'enciaria da condü y mèter sö atac aposta por trasferimont de daç, por na soma de 4.814,46€ plü IVA, y laprò incé la enciaria da istalé na zentrala dal telefonnn por l'implant cuntra le médefü, por na spëisa de endöt 687,50€. L'implant cuntra le médefü ea gnü tut tres la firma Rubner Haus Spa con sonta a Kiens, por la soma de 4.400,00€ plü IVA.

Scora mesana d'Al Plan (secretariat): Dô l'ampliamont dla scora mesana, vâl debojügn incé da dorteré l'ofize de secretariat. Tlò à la Junta sorandé deplü enciaries de laür: ala firma Ties Alfred & Co. Sas da arjigné y mèter sö dui parëis de divijiun y dui üsc, por na soma de 5.400,00€ plü IVA; ala firma Tamers Snc de Tamers Franz Josef & Co. da fà i laürs da funzist y condü na jalusia, por endöt 5.398,50€ plü IVA; ala firma Termotecnica Kastlunger de Kastlunger Ernesto da fà i laürs da idraulicher por 2.679,62€ plü IVA; ala firma Brandlechner Herbert da fà i laürs da moler, por na spëisa de endöt 1.660,00€ plü IVA; ala firma Möbli Mareo Sas da condü l'aredamont por na spëisa de endöt 10.870,00€ plü IVA. Döt adöm na spëisa de 26.008,12€ plü IVA.

Paiun d'Al Plan y Scora de Musiga: Le dr. arch Karl Heinz Castlunger con stüde a La Ila, è gnü enciarié da laoré fora le

plann de partiziun y prejenté la denunzia catastala por les döes frabiches, por en onorar de endöt 3.945,08€ (contr. y IVA laprò). L'Azienda Elettrica Al Plan de Mareo Spa à cialé l'enciaria da sposté la cassëta de destribuziun dla forza eletrica pla scora de musiga nea, por na soma de endöt 5.703,10€ plü IVA. Por la scora de musiga èl gnü aproé la pröma pert dai laürs fac dla firma MGIB de Castlunger Alfred, por la soma neto de 57.635,41€ (plü IVA al 10%), desco incé la pröma pert dai laürs termosanitars fac dla firma Termo A. Clara de Clara Elmar, por la soma de 37.432,31€ plü IVA. Por laürs sön l'implant termosanitar èl incé gnü aproé cosc emplü de 1.590,73€ plü IVA. Por i laürs da moradü èl gnü aproé na maiü spëisa de 2.519,72€. Ala firma Vittur Carlo & Christof Snc con sonta a Badia ti èl gnü dé l'enciaria da sotrà i parëis sot les finestres dal salf por conzeré sönsom, con brëies de lersc traté, por na soma de 3.857,00€ plü IVA. La firma Medo Sas de Kastlunger Manfred & Co, à cialé l'enciaria da fà en blasun dla musiga co à cialé so post sön la piza dla tor, por en cost de 1.840,00€ plü IVA.

Strada Ciornadù a Rina: A gauja dles gran plöies da d'altomn èl gnü jö na roa sön en tòch dla strada Ciornadù a Rina, co è de prigo por i auti co passa sön cösta strada y sön la strada Runch. De forà 2013 à la Junta enciarié le dr. inj. Christof Staggl da Bornech da laoré fora en proiet de intervont de proteziun zivila. Cösc proiet è sën gnü aproé y prevëiga na spëisa de endöt 81.671,93€ (de chisc 57.890,00€ por laürs sön basa de lizita, 600,00€ de cosc por la sügherté y 23.181,93€ de somes a desposiziun dl'aministrazion). La Junta à incé fat fora da damané dô en contribut ete dla Provinzia - ofize de proteziun zivila.

Strada La Pli - Sares: Tla strada soradita, a vest dla Ostaria Peraforada Dessora, èl gnü jö peres, porchèl à la Junta enciarié la dra. gheol. Maria-Luise Gögl con stüde a Porsenù da sciazé i cosc, dé indicaziuns sön i laürs de proteziun, protocol de prescia y zertificaziun dla esecuziun endortöra dai laürs da romenè sò, por na oferta de 1.887,60€ (contr. y IVA laprò). La firma Sarnertec Srl con sonta a Samtal è spo gnüda enciariada da mèter en sügherté le tòch de strada. La dita à prejenté na oferta de 15.922,00€ plü IVA. Tla sontada dai 30 de mà èl gnü aproé le cunt final dai laürs, por la medema soma.

Raiun de recreaziun Ciamaur: la Junta à aproé le cunt final dai laürs fac da chi dai Rüsc, por la soma neto de 73.564,36€, desco incé la relaziun dla sorastanta dai laürs dr. arch. Marlene Dolar-Donà. La firma Frenamöbel Snc de Ellecosta Alfred & Co. con sonta a La Pli è gnüda enciariada da condü bané da se sonté y da se pone, por le prisc de endöt 8.304,00€ plü IVA.

Raiun dal sport Ciamaur: la Junta à aproé en via technich aministrativa dui proiec laorès fora dal dr. arch. Eduard Winkler, technich de comun. Önn reverda la renoaziun dla sì sön la pert a süd dal ciamp dal sport, co prevèiga na spèisa de endöt 51.349,43€, de chisc 41.611,10€ por laürs sön basa de lizita, 1.000,00€ de cosc sön la sügherté y 8.738,33€ por somes a disposiziun dl'aministrazion. Le secundo proiet prevèiga la renoaziun dal ciamp da tennis, por na spèisa de 54.272,00€, de chisc 43.200,00€ por laürs sön basa de lizita, 1.000,00€ de cosc sön la sügherté y 10.072,00€ de somes a disposiziun dl'aministrazion. Por entrami i proiec èl preodü da damané dô en contribut ala Provinzia de Balsan.

Paiun d'La Pli: le stüde technich AP Consulting de Anna Pelz con sonta a Tront è gnü enciarié por la consulènza acustica, por en onorar de 2.964,00€ (contr. laprò).

AL VËN PAIÉ FORA CUNĆ

Al Consorz dai Comuns dla Provinzia de Balsan ti èl gnü paié fora 1.874,74€ (IVA laprò) desco la rata dal contribut anual por le 2013.

Ala Skiarea Miara Srl ti èl gnü paié la soma de 291,38€ desco retüda de spèises por l'assènza dal laür dal aconsiadù Patrick Complojer, por les sontades de comun dal 2012.

Ala Comunità Comprensoriala Val de Puster ti èl gnü paié fora 2.776,04€ por le servisc de Nightliner dertan le 2013.

Al dr. Josef Ludwig Rungger con stüde a Tluses ti èl gnü paié fora la soma de 1.851,30€ (ret. IRPEF de 300,00€) por la redaziun de na sciazada gnüda aledé dô l'at de transaziun danter le Comun de Mareo y la Sozieté dai Lifé d'Al Plan, sotescrit dal 2012 (ciara incé Saltà nr. 5/2012).

ENCIARIES

La firma Johann Winkler con sonta a Dietenheim à ciafé l'enciaria da controlé i fers dal tonn dai frabacé de comun, por na soma de 900,00€ plü IVA.

Dla firma Aldebra Spa èl gnü cumpré dui laptop por la soma de

Terac jü en roa l'ann passé tla strada Ciornadù a Rina.

1.718,20€ plü IVA.

Ala firma Cubus Srl con sonta a Balsan ti èl gnü dé l'enciaria dla ispeziun/manuteziun dles strotöres sportives y dai injins da ginastica co è tles palestres dles scores dal comun de Mareo, por na soma de endöt 1.299,00€ plü IVA.

Dla firma Moser & Co. Srl èl gnü cumpré 44 metri cubic de giara por la sajun da d'invern 2012/13, por na soma de 1.319,81€ (IVA laprò).

Le gheom. Thomas Agreiter con stüde te Mareo è gnü enciarié da laoré fora en plann de partizun por la strada d'azes ala vila de Val dla Tor, por na soma de 1.384,24€ (contr. y IVA laprò).

La firma Markus Erlacher è gnüda enciariada da condü material (stabilisator), por na soma de 4.400,00€ plü IVA. Le material è gnü adoré por intervonc de manutenziun dles strades da pert dai laoranti de Comun.

Ala Telecom Italia Spa con sonta a Triest ti èl gnü dé l'enciaria da laoré fora le proiet por les infrastrotöres destinades por la telecomunicaziun, en gaujiun dla proietaziun dles prömes infrastrotöres tal raiun y fora dal raiun d'espansciun "Ras", por la soma de 700,00€ plü IVA.

La firma Elektro Mutschlechner de Mutschlechner Erich con sonta te Mareo è gnüda enciariada con la manutenziun straordinaria dla lominaziun d'emergènza pla palestra dla scora mesana d'Al Plan, por na spèisa de endöt 2.413,20€.

Ala firma Gasser Iveco Srl con sonta a San Laronz ti èl gnü dé l'enciaria da fà le control technich d'en camion, por la soma de 4.154,78€ plü IVA.

Ala firma Ökoline Srl con sonta a Bornech ti èl gnü arlungé l'enciaria por la gestiun dal servisc de racoüda dal ciomont, dal 01.07.2013 fina ai 30.06.2014.

Le gheom. Helmuth Palfrader con stüde te Mareo è gnü ençiarié da laoré fora en plann de partiziun por le raiun d'espansciun "Pincia de calogna II" a La Pli de Mareo, por na soma de 2.390,96€ (contr. y IVA laprò).

La **firma Rotwild Srl** con sonta a Porsenù è gnüda ençiariada da mèter adöm y stampé le material de marketing co reverda le proiet "UNESCO Parking", por na soma de 932,00€ plü IVA.

Le Comun à motü a desposiziun la soma mascima de 1.452,00€ (IVA laprò) por cumpré le material co va debojügn por realisé na sì dan le local dal Zënter Families Mareo. La sì vën fata en economia dai laoranti de Comun.

Al è gnü sorantut en **impëgn de spëisa emplü de 1.144,00€ plü IVA** por cumpré dla firma Markus Erlacher de Mareo 52 m³ de stabilisator por intervonc de manutenziun dles strades de comun.

La **firma Segnaletica Stradale C.M. Ladina Srl** con sonta a Vich de Fascia è gnüda ençiariada da deponje danö la marcaziun sön strada, por na soma mascima de 6.000,00€ plü IVA.

AMINISTRAZIUN

La Junta à renové la convenziun con l'Assoziasiun Turistica d'Al Plan por l'ann 2013, tres chëra che al ti vën sorandé sorvisc desvalis co è tal enteres publich, y fissé le contribut tla mosöra de 100.000,00€.

Tla sontada dai 6 de merz à la Junta aproé tres deliberaziun de prescia **na müdaziun de bilanz por endöt 335.729.95,00€**. I scioldi è gnüs motüs por chisc fins: 100.000,00€ por le paiun d'La Pli (gnü contribut provincial), 40.000,00€ por la plaza danter scora de musiga y paiun d'Al Plan (gnü contribut provincial), 94.083,99€ por l'urbanisaziun dal raiun d'espansciun "Gran Pré" (gnü da vonüda de sperses), 65.645,96€

por intervont de proteziun zivila tla localitè Framacia (gnü contribut provincial), 36.000,00€ por la sistemaziun dla strada Catarina Lanz d'Al Plan, danter paiun y dlijia, con ressanamont dal mür de cortina.

Raiun produtif "Gran Pré II": ala firma individuala Zingerle Sofia con sonta te Mareo ti èl gnü assegné formalmonter la parzela de terac 2660/14 de 330 m² tal CC de Mareo por se fà sö en insediament produtif. Ala firma individuala Zingerle Rafaela ti èl gnü assegné la parzela 2660/41 de 373 m² tal CC de Mareo. Entrames è belo proprietares dla parzela co ti è gnüda assegnada.

Le dr. inj. Paul Rovara dal stüde tecnich Plancenter con sonta a Sterzing à cialé l'ençiaria de planificaziun de varianta por la realisaziun dles prömes infrastrotöres tal medemo raiun, por en onorar de 1.258,40€ (contr. y IVA laprò). La Junta à aproé le proiet esecutif tla sontada dai 30 de mà. Cösc prevëiga cosé de endöt 31.735,54€, de chisc 24.822,71€ por laürs sön basa de lizita, 1.116,89€ de cosé por la sügherté y 5.795,94€ de somes a desposiziun dl'aministrazion.

Por le lôt "B5" (Zingerle Johann) èl gnü müdé le plann iuridich, portenn ete na spersa da frabiché nea dla denominaziun "fabricaziun a öna na alzada" sön la pert a süd dal lôt, por la realisaziun d'en local tecnich por l'emplant da laé auti preodü.

Sön domanda dai sign.s Herbert Frontull, Hubert Frontull y Maria Maneschg à le Comun baraté 41 m² de terac: le Comun i sorandà ai sign.s soranominês la p.d.f nea 1426 de 41 m² tla P.T. 199/II CC de Mareo, y porchël i vën sorandé al Comun en via de barat la p.d.t. 47 de 41 m² tla P.T. 117/I CC de Mareo. Les spëises contratuales i va deplën ai damanadus. Le barat ea gnü aproé ai 12.10.2012 dal Consëi de Comun.

Raiun d'espansciun Gran Pré: la Junta à assegné cöstes parzeles de terac, dötes tal CC de Mareo:

ala sign.a **Gerda Videsott** la parzela 2658/12 con na spersa de 184 m² (l'assegnatara à belo paié ete 30.174,15€); ala sign.a **Raffaella Rungger** la parzela 2658/16 de 160 m² (27.353,91€); al sign. **Markus Winkler** la parzela 2658/1 de 232 m² (35.814,63€); al sign. **Renato Zardini** la parzela 2658/6 de 395 m² (54.968,76€); al sign. **Herbert Ties**, en comuniun dai bëns con la sign.a **Rita Augschöll** la parzela 2658/11 de 174 m² (28.999,05€); ala sign.a **Katia Sorbatelli**, en separaziun dai bëns con le sign. **Michele Doria**, la parzela 2658/13 de 181 m² (29.821,62€); al sign. **Pepi Rindler**, en separaziun dai bëns con la sign.a **Flaminia Accorinti**, la parzela 2658/14 de 195 m² (31.466,76€); ala sign.a **Eliaana Rungger** la parzela 2658/15 de 191 m² (30.996,72€); ala sign.a **Sonia Del Fabbro** la parzela 2658/8 de 154 m² (26.648,85€); ala sign.a **Marion Ties**, en comuniun dai bëns con le sign. **Meinhard Erlacher**, la parzela 2658/17 de 152 m² (26.413,83€). Vigne assegnatar/a po realisé na cubatöra mascima de 494,26 m³.

Sön domanda dal sign. Ties Herbert à la **Junta fat fora da müdé le plann normatif dal raiun d'espansciun "Gran Pré"** a Al Plan, müdenn le termo de mascima frabricaziun fora de tera dal lot G2.

La Junta à azeté dla Provinzia de Balsan le contribut a fond pordü de 101.735,00€ y l'emprèst zonza ficé de 101.735,00€, por cumpré les sperses dal frabiché alesiré y les sperses de urbanisaziun.

Le gheom. Helmuth Palfrader è gnü ençiarié da laoré fora en plann de partiziun por le lot G1, por na soma de 1.195,48€ (contr. y IVA laprò).

L'aministrazion à l'intenziun da cumpré la p.d.t. 3346/3 de 347 m² (por le frabiché alesiré) y la p.d.t. 3346/5 de 116 m² (spersa de urbanisaziun), entrames tal CC de Mareo (localitè Paracia). La Junta à porchël aproé da mèter da jì la prozedöra d'espropriaziun.

Al sign. Enrico Willeit ti èl gnü

retü la soma de 13.980,32€, che al â paié ete desco contribut sön le cost de costruziun y contribut de urbanisaziun, por cialé la conzesciun da frabiché nr. 94/2011 y nr. 07/2012. La soma è gnüda paiada zoruch, deache i laürs n'è mai gnüs fac.

La Junta à slüt jö en contrat de cumpravonüda con la sign.a Trebo Silvia - titolare dla firma individuala "Botëga Sauter de Trebo Silvia" y con la sozieté Trebo Ferdigg Anna Srl. Le contrat prevëiga che le Comun de Mareo i dà ales firmes le dërt de sotterac a tomp indeterminé ala p.d.f. nea 1456 de 517 m²; les firmes s'impegnëia da realisé por le Comun de Mareo sön la p.d.t. 3037/1 en garasc te tera por 16 posé da parché. La valüta dal dërt da frabiché sot tera munta sö a 113.280,00€. Les spëises contratuales y de register y bol va deplën a ciaria dles firmes.

La Junta à fat fora da müdé le **plann normatif dal raiun d'espansciun "Pincia de Calogna II" a La Pli**, straihenn la denominaziun "tru da ji a pè", por che an pòi fà l'azes a garasc eventuales tai loc 2, 3, 5 y 6 dala strada d'azes interna al raiun.

Tla sontada dai 15 de mà èl gnü aproé la gradatöra definitiva dai damanadus dô l'assegnaziun de terac da frabiché alesiré tai raiuns

d'espansciun dal Comun de Mareo: 1) Willeit Max, 32 punç; 2) Agreiter Silvia, 31 punç; 3) Pezzei Luigi, 29 punç; 4) Trebo Carlo, 27 punç; 5) Mutschlechner Tanja, 27 punç; 6) Weiss Patrick, 26 punç.

PERSONAL

La sign.a **Karoline Untergassmair** da Rina è gnüda tuta sö te Comun a tomp determiné, desco assistonta amministrativa a tomp parzial (50%), tla VI cualifica funziunala, a pié ia dai 18 de merz éina ai 5 d'otober 2013. Cösc dô che la davagnadëssa dal concurs Ulrike Sottsas à comuniché da n'azeté nia le post.

Ala secretëria de Comun dra. Verena Ellecosta, ti èl gnü conzedü na perioda de tomp por geniturs dai 29 de merz ai 28 de setëmbër 2013. Dai 29 de merz ai 10 de messé 2013 àra le dërt da cialé le 30% dal paiamont, dai 11 de messé ai 28 de setëmbër le 20%.

Ala dependonta **Caroline Huber** ti èl gnü conzedü la perioda de feries de maternité, por la dörada de cin' mënsc, pienn ia dai 19 de merz 2013. Dertan la perioda àra le dërt da cialé döt le paiamont.

Ala dependonta **Rita Maneschg** ti èl gnü conzedü la perioda de feries de maternité d'oblianza, por la dörada de cin' mënsc, pienn ia dai 1. de messé 2013.

Dertan la perioda àra le dërt da cialé döt le paiamont.

La Junta à aproé le verbal d'ejam dai 22 de mà 2013 dla comisciun de valütaziun dal concurs por titui y proa a usc por l'assunziun de 1 assistont/a aministratif/va tla VI. cualifica funziunala, con contrat a tomp determiné. **Le concurs è gnü davagné da Gabriela Willeit con endöt 24,7 punç, mo èra à renunzié al post, co ti è ensciö gnü assegné ala secunda tla gradatöra, la sign. Alexandra Craffonara, tuta sö a pié ia dai 10 de jügn, éina ai 30 de novëmbër 2013.**

CONTRIBUC

A cöstes uniuns y istituziuns ti èl gnü conzedü en contribut: 2.200,00€ ala Uniu de San Vinzenz; 900,00€ al Zënter Families Mareo; 100,00€ al Südtiroler Blindenverband; 100,00€ al Südtiroler Kinderdorf; 2.600,00€ porom ales musighes d'Al Plan y da Rina; 900,00€ porom ai cors de dlijia da Rina, Al Plan y La Pli; 200,00€ al Südtiroler Kriegsopfer und Kameradenverband/ Al Plan de Mareo; 200,00€ al Pinzimonio Vocale; 1.000,00€ al EpL - Ert por i Ladins por le proiet "II Ethnical Project"; 4.500,00€ ala Uniu dal Sport Diletantistica Rina por la sistemaziun dal ciamp dal sport; 2.600,00€ de contribut ordinar ala Musiga d'La Pli; 600,00€ ala uniu Badiamusica por l'organisaziun dal "Festival Badiamusica 2013"; 25.000,00€ al Sport Club Mareo por l'ativité 2013; 5.000,00€ al Sci Club d'Al Plan por l'ativité 2013; 4.500,00€ ala Uniu Sport Rina por l'ativité 2013; 5.058,69€ al Assoziaziun Turistica d'Al Plan por le sorvisc de bus ete por la Val de Mareo dertan le 2012; 1.800,00€ al Consëi de Formaziun d'Al Plan; 1.212,00€ al Consëi de Formaziun d'La Pli; 673,34€ al Consëi de Formaziun da Rina.

Le Comun à incé conzedü contribuc por l'ativité didatica, tla mosöra de 55,00€ a scolar/a, a cöstes scores: ala direziun dles scores da Bornech 165,00€ por 3 scolari y ala scora mesana todëscia da Bornech 55,00€ por 1 en scolar.

Colaboradësses nees tai ofizi de comun: Alexandra Craffonara è gnüda tuta sö tal ofize secretariat, Caroline Untergassmair è da cialé tal ofize tecnich y lizonzes.

Mitans y mituns dla scolina da Rina pla festa de conclujun dal proiet.

Rina

Te scolina mângiun sann

Tla scolina da Rina èl gnü laoré fora eniann le proiet "Na mensa sana te scolina", deboriada con la Fondaziun Vital. Le fin ea da sensibilisé i mëndri por na spëisa sana y liada ala sajun

Le proiet "Na mensa sana te scolina" è gnü motü en pè por sensibilisé y sostegnü inçe tal vignedé dles scolines l'aspet de na spëisa sana. De merz èl gnü aledé na encuntada con Ivonne Daurü Malsiner - scionziada dl'alimentaziun dla Fondaziun Vital - y le cogo Andreas Köhne, por laoré fora en conzet dla aziun.

Por cösc fin èl inçe gnü motü sö en grup de laür con colaboradësses dla scolina y la raprejentanta dai geniturs.

Le travert ea chël da adoré deplü produc regionai y de sajun, soradöt inçe ordöra y verzöra, y ti porté plü damprò ai mituns söa valüta. I mituns à deboriada con sü geniturs coü adöm articui de

folieç co baia de ordöra sajonala, y con chisc èl gnü arjigné de bi placac. Dertan che an jea a spazier coën inçe salata de pré o donz de liun, con chi che la cöga Elke à arjigné jö na bona salata, che düc à mangé deboriada. La cöga à spo inçe cujiné pasta integrala, co è dër garatada. Tla scolina da Rina èl vigne dé trëi salates desvalies, arjignades jö püch dan marëna, y dal danmisdé de bogn früc.

Les mitans y i mituns po enstësc se tó la spëisa fora de fana o de copa, ai empara da mëter averda al sontimont de fan y vën ensiö plü autonom.

Al ea en dejidêr da cherié y sostegnü en barat danter la cöga y les maestres, por arjunje ensiö na spëisa sana y adatada por i mituns. Inçe tal ann co vën ciararàn da porté ete cösta bona üsanza emparada ete eniann. Ai 29 de mà èl gnü organisé na festa de conclujun, co è inçe stada la dërta ocasiun por ti prejenté ai geniturs i resultaç dal proiet.

Spëisa sana y co ciara fora dassënn bun.

Lîtes tal Zënter Families

Le Zënter Families Mareo à tignì d'aorì la reuniun generala dai mēmbri, olache al è inçe gnü ciaré zoruch ales ativitês dal 2012 y lité en consēi nō

Dal 2012 cumpedâ le Zënter Families Mareo (ZFM) endôt 73 families scrites etc. Dertan l'ann el gnü pomez soradôt families da Rina, y inçe na familia d'La Pli s'â scrit etc - la prōma. Tla reuniun generala el gnü ciaré zoruch ales ativitês portades ennant dertan l'ann.

Le consēi dal ZFM à l'ann passé soradôt motü al zënter le proiet por le local nō, co à ciafé sōa lerch sot la biblioteca d'Al Plan. Con le contribut dla Provinzia, dal Comun y mesi dla lia enstēssa era garatada da ciafé y arjigné etc en bel salamont con en local por soghé, na picia ciasadafü y en cagadû. Cōsc è gnü benedî y inoadé d'otober. Da d'altonn àn inçe motü man da le tignì davert en iade al'edema por i geniturs co ô jî enlò con sù mituns a passé val'ores de compagnia: na proposta co è gnüda anüzada dēr bun.

Al è omes enstēsses co fistidiēia

volontariamonter da sté enlò a tignì le local davert.

En punt emportant pla sontada generala ea la lîta dal Consēi nō, co è motü adôm sēn da 11 porsones. Presidēta confermada è endô Sabine Federa. Tal consēi el spo roé etc Guido Castlunger, Manuela Comploi, Georg Erlacher, Diana Federa, Natalie Hochwieser, Lorena Mutschlechner, Linda Soravia, Helga Rubatscher, Irina Tavella y Marion Ties.

Con 73 families pōn dî che le ZFM raprejentēia en bel numer de porsones. Tla discusiun ala fin dla sontada el gnü fora la ieranza che la uniun sii inçe na usc co po porté ennant la minunga dles families a livel istituzional, canche ara nen va de dezijiuns, proieç o iniziative co les reverda.

ANÜZÉ LE LOCAL

Le local po inçe gnü tut adonfit

dai sozi scriç etc por fâ festes privates, a cōstes condiziuns: an mēss ester scriç etc, al è da paié en contribut de 10,00€.

Le local è da prenoté dertan i orars de daorida y la tle è da jî a dô y condü zoruch a Maria Teresa Ferdigg te biblioteca. An po anüzé dôt ci co è te local, adenfora dal patüc da mangé y da bēre, y al è sambēn da lascé zoruch šauber.

Šēn d'isté n'el degügn orars de daorida regulara, porchēl po le local gnü prenoté pa Sabine Federa, Irina Tavella, Natalie Hochwieser o Helga Rubatscher. Sce deplü omes se mēt adôm, el inçe la poscibilitè da le tignì davert te val'ocajiuns.

Le local gnarà endô daori regularmonter da d'altonn ennant, dagnora dui iadi al'edema, le dēdôlōnesc danmisdé y dômisdé, y la jōbia dômisdé.

Le Consēi dal ZFM: iadedô dmc Irina y Georg, dancà Guido, Diana, Sabine, Manuela, Linda, Helga y Marion. Al mančia Lorena y Natalie.

Mareo aproa le conzet turistic

Belo dal 2010 à le Comun de Mareo dé l'enciaria da lascé fà en conzet de svilup turistic. Sèn èl gnü aproé dal Consèi de Comun. Mareo damana 600 leç emplü por Al Plan, deperpo che por La Pli y Rina èl en contingënt a pert

Odüda sön la Val de Mareo. (Foto: Franz Kastlunger d'Alnëi)

Tla sontada dai 14 de jügn à le Consèi de Comun aproé le conzet de svilup turistic dal comun de Mareo. I comuns turisticamenter svilupês à l'oblianza da arjigné le conzet, por podèi tal dagnì scrì fora raiuns turistics nös. Cösc è scrit dant dal Decret dal Presidënt dla Junta Provinziala nr. 55 dai 18 de otober 2007. Tal decret vëgnel inçe motü dant avisa ci enformaziuns che cösc documont mëss avëi lëite: le svilup demografich dal comun, les strotöres turistics co è belo dan man, la situaziun dal trafich, les rajuns co motivëia raiuns turistics nös. Laprò mëssel gnü porté ete le potenzial de svilup dai eserzizi co è belo, al mëss definì i critèrs por l'assegnaziun de raiuns turistics belo esistoné, y i criters por l'assegnaziun de raiuns turistics nös. Nia ala fin vëgnel proponü tal conzet le numer mascim de leç co po gnü frabichês laprò. I diji

“proponü”, deache le conzet mëss gnü aproé dal govern provincial, co dij spo enstës tan de leç che al po definitivamenter gnü realisé.

Belo da d'aisciöda 2010 ti à le Consèi de Comun dé l'enciaria al stüde “Michaeler & Partner” da arjigné cösc conzet. Canche al è sté dan man èl tres endô gnü pormez de pices müdaziuns, cina che an à pla ultima sontada podü le prejenté por l'aproaziun. I daç reportês tal conzet róa al plü cina al 2009. I reportun en picio ressumê dles enformaziuns y concluijuns plü emportantes, lascenn fora i daç sön la popolaziun, y chi sön le laür dependont, olache al è en articul plü atual a plata 7.

LE FRABICHÉ

I 16.006,94 hectars de spersa de nosc comun è en gran pert corida da bosch, crëp y sperses por l'agricoltöra. La spersa abitada fej

fora rodunt 145 hectars. “Da en confrunt con i planns urbanistics dal 1978 y 2005, n'èl adenfora dal camping y dla ciasa dal parch nia gnü realisé strotöres turistics relevantes”, dij le conzet. Frabiché èl endere gnü cotan. Dal 2000 al 2008 èl gnü realisé 78.165 m3 de cubatöra, de chisc 67.907 de costruziuns nees y 10.258 m3 de ampliamoné. Les concluijuns che i esperé tira è cöstes: 1) les trepes müdaziuns al plann urbanistich desmostra che al vën planifiché te tomp cört, aladô dai bojügn de chël momont; 2) al mëss gnü ponsé a na reordinaziun dai raiuns artejanai - soradöt ciafé na soluziun por le raiun Ciamaor co è ales portes dal parch natural; 3) por proieç de ampliamoné tal turism dëssel gnü scrit fora raiuns nös dlungia i lifé (Miara o inçe Pedagà), co pormèt da anüzé al miù les sinergies danter trasport, lifé y hotelaria.

SVILUP DLES STROTÖRES TURISTICHE

Dal 1988/89 â Mareo 176 eserzizi turistics, dal 2008/09 n'el 230. Corsciü è inçe le numer de leç, co è passé da 3.251 a 4.196, en aumont dal 29,1%. Le 60% dai leç è tai hoti, pensiuns, alberc, garni y residence.

Sce an ciara la spana de tomp dal 1998/99 al 2008/09, vëigun che i leç è corsciüs soradöt tai eserzizi de cualité plü alta. I hoti a 4 stëres y 4s à albü en aumont de leç dal 211,9% (endöt 552 leç), mo inçe i leç dai residence è corsciüs dal 114,4% (endöt 476 leç). Stabils è romagnüs i hoti da trëi stëres (-0,5%, con 830 leç). Dassenn zoruch è jüdes les pensiuns (-75,5% con 57 leç endöt) y i garnis (-12,5% con 237 leç). La maiü sona dai leç è tai apartamonc: endöt 1.116, con en aumont dal 10,5% tai diesc agn. La ciaria dai leç - tanco le total dai dis che ai è plëns, ea tal 2008/09 dal 36,1% (132 dis). I 4* è inçe tlò dant con le 58,2% de ciaria totala, co ô di 212 dis al ann, dan i camping con le 46,7%, i hoti da 3* con le 43% y les pensiuns con 42,5%.

Le medemo trend se lascia odëi inçe pai pernotamonc. Dal 1998/99 â Mareo albü endöt 487.225 pernotamonc, co è roës a 553.343 tal ann 2008/09, en aumont dal 13,6%. Le 59,6% dai pernotamonc è en chël ann gnüs fac d'invern, le 40,4% d'isté (10 agn denant â l'invern ciámó le 62,5% dles nets de sojornanza). Le maiü aumont anse inçe tlò tai hoti dla categoria plü alta: tai 4* y 4*s è i pernotamonc corsciüs tai 10 agn dal 251%. En gran aumont à albü inçe i residence con +87,2% y les üces y alberc da munt con en 32% emplü. Enteressant èl che i apartamonc à albü en aumont dai leç, mo en manco dal 19,8% tai pernotamonc.

LE TRAFICH

Tal conzet vëgnel dant le problem dal trafich danter le zënter dal païsc d'Al Plan y la ciasa dal parch, "co penaliseia la cualité de vita", stâl scrit. Al vën envié da

se dé jö con en conzet dal trafich te païsc y tal parch natural. Te païsc vëgnel odü desco soluziun ideala da cherié en raiun da jì a pè tal zënter, lëde dal trafich.

D'invern dess le païsc ester colié ales pistes con deplü trus dai schi. Al vën porté dant inçe provedimonc laprò, desco regolamenté i orars da jì y gnì (inçe por jont dal post), regolé i orars por i fornidus y regolé les plazes dal parché. Por la val de Mareo èl belo gnü tut tles mans soluziuns co à porté de bi resultač - le UNESCO Shuttle. La vijuiun dal conzet è da avëi la val en dé lëdia dai auti.

CONCLUJUNS

Dô avëi analisé düc i dač dla popolaziun, dal turism, trafich y inçe dles strotöres turistiche y dal tomp lëde, rōa i esperc ala concluiun che le turism è le ram economich prinzipal, che Mareo s'â fat en bun ennom soradöt desco destinaziun da d'invern, y che al è ciámó gran potenzial por arlungé les sajuns. Cösc podess sozeder con en posizionamont turistic plü tlêr basé sön cater punç zentrai: tradiziun, natōra, sanité, plajëi. Plü tal monü vëgnel aconsié da mëter d'isté l'azënt sön le movimont, natōra y vacanza ativa, d'invern endere sön le sport y la contrada spettacolara.

Tai eserzizi vëgnel araté le debojügn da amplié soradöt chi de cualité alta (4* y 4*s). Al vën odü le bojügn de zones turistiche nees, co dess ciáfé lerch poscibilmonter tai raiuns al'entrada dal païsc d'Al Plan. Aladô dal conzet dess Al Plan romagner le zënter turistic y logistich, con aumont dla cualité tles strotöres de hotelaria. Por La Pli y Rina vëgnel odü soradöt potenzial da se spezialisé sön l'agriturism, mo inçe da arjigné trus tematics y ester scenar por manifestaziuns liades ala tradiziun. Le conzet dij: "Strategicamonter vëgnel aconsié en svilup tal païsc prinzipal y tal segment de cualité". Al vën laprò aconsié da mëter l'azënt sön la cualité dai eserzizi inçe sô por les pistes de Plan de Coronas.

TAN DE LEÇ PA?

Danfora èl da di che tal conzet n'el nia preodü en contingënt de leç por Rina y La Pli. Cösc n'â aladô dai esperc degün significat. Tles döes mëndres fraziuns dëssel gnì aproé en contingënt a pert y valüté i proiec singlarmonter, aladô dla idea y sōa öga.

Atramonter por Al Plan: pienn ia dai 4.196 leç co ea tal ann 2008/09, aconsiëia le conzet da aumént de 600 leç esclusivamonter pai "gewerbliche Betriebe" (hoti, pensiuns, alberc, garni y residence), sviluppenn soradöt eserzizi de cualité alta (4 stëres y deplü). Al vën proponü da partì sô 200 leç por eserzizi co è belo, y 400 leç dess gnì rëservës por 2 agn alalungia a eserzizi nös. Dô i dui agn po inçe cösc contingënt gnì adoré por eserzizi co è belo.

CRITÈRS

Danter i critèrs por la realisaziun de frabiches nees vëgnel motü l'azënt sön leç cualitatifs. Al vën proponü da azeté mâ proiec co prevëiga en standard de almanco 4 stëres. Pla valütaziun dess trà dant i hoti y i atri "gewerbliche Betriebe", y chi eserzizi co garantësc da tignì d'avert plü dio.

Ples frabiches co è belo dëssel inçe gnì motü le pëis sön l'aumont de cualité (p.ej. passé da 3 a 4 stëres), y sön la cualité dal proiet enstës. En general vëgnel motü dant che en eserzize dess avëi na grandëza mascima de 80 ciamenes o 160 leç.

PROIEÇ TUÇ SÖ

Tal conzet èl inçe gnü tut sô 11 proiec turistics de porsones o imprejes co à mené ete la domanda. Ara ne se trata tlò nia de proiec belo aproës. Le conzet turistic mëss pormó gnì aproé tla Provinzia y spo po mëter man le tru burocratich por la realisaziun y aproiec.

Chi co oress ti ciaré plü por monü al conzet de svilup turistic dal, po damané plü enformaziuns te secretariat de comun.

Refeziun y danmisdé romagn

Nia da dio èl gnü sö la discusciun sce le Comun dess ti dé ennant le danmisdé ai scolari, y sce la refeziun foss gnüda tuta da privač. L'assessuria Elisabeth Frenner tlarësc la situaziun

Le Saltà: Con la müdaziun dal orar de scora ciafarà inče i scolari dla elementara vigne dé la marëna. Èl por le Comun en problem da organisé cösc sorvisc döt l'ann de scora, vigne dé?

Elisabeth Frenner: Por l'organisaziun n'èl nia en problem, deache les strotöres è döttes a disposiziun y por i orars de mensa dla mesana y dla scora elementara s'è crüzié la direziun dla scora. Le Comun mëss tó sö les cöghes por plü ores.

Al ea gnü sö baiës che les marënes gness tutes da privač, y nia plü cujinades diretamonter te scora. À le Comun tut na dezijiun de cösc vers y cö vën pa motivada la dezijiun?

Les marënes gnarà ennant cujinades diretamonter te scora.

L'assessuria Elisabeth Frenner.

Cösta dezijiun ànse tut dô na analisa monüda dai cosc. Al è inče da dî che les menses funzionëia bun, al vën cujiné sann y al è 5 cöghes co à so post de laür.

Ciafarà pa les mitans y i mituns dla elementara ennant inče le danmisdé?

Poa, ai ciafarà ennant inče le danmisdé. La scora se crüzia inče dla educaziun a na alimentaziun sana y i insegnanč se proa dassënn da ti fà aprijé ai mituns la ordöra, de vigne sort de pan y.e.e.

Cares sarà pa por les families les müdaziuns de cosc?

Al jarà debojügn d'en picio aumont dles tarifes, inče deache da Balsan messarunse s'aspeté en tòi ai contribuč por les menses. I ciarun da fà pesé le manco che ara va le cost sön les families. Bonamonter passerà le cost dla mensa da 2,00€ a 2,50€ y le danmisdé da 0,30€ a 0,50€. Le prisc avisa podunse comuniché d'isté fora.

Orars nös

Con l'ann de scora nō sarà val' müdaziuns pai orars, soradöt tles scores elementares

Belo tla sontada dai 27 de forà 2013 à le Consëi dla Direziun Raionala de Scora Ladina Al Plan de Mareo aproé i orars nös por l'ann de scora 2013/14. L'ann de scora nō mët man por düc la jöbia ai 5 de setëmber.

La maiù müdaziun reverda la scora elementara, olache al ne sarà nia plü scora dômisdé; l'orar è gnü avalié con chël dla scora mesana.

TLA ELEMENTARA

Tla elementara mët man la scora vigne dé ales 7.50 y se rōa ales 14.10. Danteréte èl na palsa de 20 minuc dales 10.05 ales 10.25, y spo na palsa de 45 minuc por la marëna, dales 12.25 ales 13.10. I scolari ciafa sambën vigne dé la marëna. Les ores opzionales lëdies

(de novëmber y dezëmber) gnarà tignides le dëdölönesc dales 14.10 ales 16.10. La pröma tlassa arà vigne tant en dé lëde, por endöt 13 iadi ia por l'ann de scora.

TLA MESANA

Nia ne se müdel por la scora mesana, olache la scora döra inče dales 7.50 ales 14.10, desche al è sté tal ann de scora passé.

Le lönesc èl endöt 8 ores de leziun (set da 45 minuc y öna da 40), con danterete 25 minuc por la marëna, dales 11.35 ales 12.00. I atri dis dal'edema èl endöt set leziuns da 50 minuc l'öna, con na palsa de 30 minuc por la marëna, dales 11.10 ales 11.40. La quarta ora dal dëdölönesc val desco ora opzionala d'oblianza, deperpo che

les ores opzionales lëdies (novëmber y dezëmber) vën tignides le dëdölönesc dales 14.10 ales 15.50.

Te na comunicaziun à la direziun de scora lascé alessëi che an po se lascé reconësc i cursc de musiga desco materia opzionala lëdia. La domanda de reconoscimont mëss gnì fata anter i 30 de setëmber, con formular aposta co è da ciafé te direziun a Al Plan o sön le sît dla scora sot a www.snets.it/ssp-stvigil.

Al è inče la poscibilitè da lascé reconësc d'atres ativitès culturales o sportives desco materia opzionala lëdia, con la condiziun che l'ativité ài na certa continuitè y sii condüta da na porsona con na cualifica aposta. Enformaziuns ciafun te direziun.

Proiet por i jogn

De beles esperionzes dertan l'isté. Jones y jogn po daidé te strotöres desvalies.

Le Raiun Sozial Val Badia y le Sorvisc ai Jogn à motù en pè le proiet JABA, co à le fin da ti dé la poscibilitè a jones y jogn da daidé fora te strotöres desvalies, y ciafé porchèl bonns de vigne sort.

La parora 'JABA' stà por Jogn Atifs Badioç Agësc. Ensciö à ennom le proiet nò da d'isté, envié ia dal Raiun Sozial Val Badia, en colaboraziun con le Sorvisc ai Jogn. Jones y jogn dai 13 ai 19 agn à dertan l'isté 2013 la poscibilitè da daidé fora - de sòa bona - te strotöres desvalies fora por dōta la Val Badia. Dertan cōsc tomp po i jogn se davagné puné. Por vigne ora de sorvisc ciafai en punt, y chisc puné podarà spo se baraté ete con i bonns.

OLÀ PÒN PA DAIDÉ TE MAREO?

Tal comun de Mareo èl 5 strotöres co pîta la poscibilitè da jì a daidé fora. Tl' **Assoziaziun Turistica d'Al Plan** vègnel chirì jones y jogn dai 16 agn ensö (cina 19 agn), co po daidé pa ativitès d'ofize desco inçe pa laùrs de abelimont dai païsc. Porsona de contat è le direttur Martin Resch al nr. 0474/501037. Tla **Biblioteca "Angelo Trebo"** vègnel chirì jogn de almanco 15 agn co po daidé tles ativitès desvalies de biblioteca. Enformaziuns ciafun pa Lois Agreiter al 0471/844697. Ennant vàra con le **Comun de Mareo**, olache an po fà ativitès d'ofize o inçe laùrs de manutenziun tai païsc (da 15 agn ensö). An po tlò contaté le Secretêr Heinold Rottensteiner al 0474/503751. Ete dla **Ćiasa dal Parch Natural** ti vègnel pitè ai jogn da 15 agn ensö da fà ativitès desvalies. Al è tlò da contaté Gottfried Nagler al nr. 0474/506120. Ala fin èl ciamó la **Ploania d'Al Plan** co pîta la poscibilitè (da 13 agn ensö) da daidé de plü versc,

Le logo dla iniziativa.

desco daidé fà la plata de ploania, scüfs te calogna, cortina y dlijia, accompagnamont dai ministronc. Porsona de contat è Pablo Palfrader al nr. 333/4762010.

D'ATRES STROTÖRES

Al è en gröm de strotöres fora por la valada co pîta l'ocajun da daidé, desco comuns, assoziaziuns turisticas, biblioteches, ĩasa de palsa, sorvisc ai jogn, raiun sozial, museums, istitut ladin, fraziuns, uniuns dal sport y ĩases dai pici. La lista plèna de dōtes les poscibilitès ciafun sot a www.jogn.org.

ĆI MËSSUN PA FÀ POR TÓ PERT?

I jogn töl enstësc l'iniziativa - dēidai pō de sōa bona. Al è emprōma da se scrì ete tal ofize dal Sorvisc ai Jogn a Picolin, accompagnēs da en genitur. La jona o le jonn po enstēs se chirì fora la strotōra co ti playess, y tol spo inçe sō contat con la porsona de referimont, con chēra che al

gnarà fat fora plü avisa i dis y i orars. Desco dit: dōtes les ores che an fajarà de sorvisc podarà gnì baratades ete te bonns pa strotöres desvalies. T'Al Plan pòn i baraté ete pla botēga Sport Erich, tal Hotel Teresa, tla Pizzeria Arnold's o tla botēga dal Šauter. Dōt adōm èl tla Val Badia 20 poscibilitēs da baraté ete i puné sōn boandes, pizzas, dlacins, ĩarié le telefonn, chertes d'entrada a parcs, na jita a Gardaland y d'ater.

"VAL' D'ÜTL POR LA VITA!"

Le proiet è gnü coordiné da Sabine Federa - responsabla dal Raiun Sozial Val Badia, y l'organisasiun dal proiet ti è gnüda sorandada a Victor Obojes, co à fistidié da contaté les strotöres desvalies co tol pert al proiet. Sabine Federa alza fora la valüta de cōsc proiet: "Le proiet è na 'mega idea', co ti dà la poscibilitè ales jones y ai jogn da fà na esperionza tal monn dal laûr, dandadōt a chēres y chi sot i 16 agn, co n'ā sonza degüna poscibilitè. Les jones y i jogn vën accompagnēs sōn cōsc percurs. Cōsta esperionza dēida dessogü da passé val' ores dal isté con na ativité de valüta, mo i crēii che al sii inçe val' co ti sarà de ütl por la vita."

POR ENFORMAZIUNS

Enformaziuns plü monüdes sōn le proiet ciafun pal Sorvisc ai Jogn Val Badia ta Picolin, al nr. 0474/523070 o ala mail info@jogn.org. L'ofize è davert dal lōnesc ala jōbia dales 8 ales 12 y dales 13 ales 17. Le vëndres èl slüt.

Sōn la plata internet www.jogn.org pòn odēi avisa dōtes les strotöres dla Val Badia olache an po jì a daidé fora y sambën inçe chēres olache an po baraté ete i puné y ĩi che an ciafa lassora.

Se recordun de nüsc morç

Al Plan
Linda Kastlunger
nasc. Huber
+ ai 18 de merz al'etè
de 74 agn

Al Plan - Roma
Gualtiero Stefanon
+ ai 22 de merz al'etè
de 83 agn

Rina
Antonio Huber
Tong da Curt
+ ai 23 de merz al'etè
de 80 agn

Al Plan
Hans Palfrader
de Fordì
+ ai 17 de mà al'etè
de 68 agn

Al Plan - Milano
Laura Dora Maria Alberti
+ ai 14 d'aorì al'etè
de 74 agn

Rina
Francesco Pedevilla
Franz da Runch
+ ai 23 de mà al'etè
de 89 agn

Rina
Florino Winkler
Florino de Trates
+ ai 28 de mà al'etè
de 80 agn

A pè da Curt cina La Pli

Le proiet entier è pordèrt chël da colié Al Plan y La Pli. Mo endertant metaràn man con le tòch co va da Curt iapert, con le fin inçe da valorisé La Pli desco santuar de Santa Maria

Belo da plü agn vëgnel baié da colié Al Plan y La Pli con en tru da jì a pè. Le Comun de Mareo à l'ann passé destiné tal bilanz de previjun 2013 la soma de 30.000,00€ por concretisé cösc proiet. Önn dai pröms vari ea chël da cïafé l'acordanza con i proprietars dai terac, olache an è belo scialdi ennant.

Da Curt ia cuntra La Pli èl en gran pert tru de Comun, porchël èl gnü tut la dezijiun da realisé en iade cösc tòch. Al è gnü motü sò en grup de laûr con i aconsiadus d'La Pli Davide Brandlechner, Carlo Palfrader y Felix Ploner, y laprò inçe Iaco Rigo - sorastant dla lia Ert por i Ladins.

Le tru pëia da Curt demez y va spo por Tlea jö - desche an dij, por tó le vedl tru da mëssa co condüj fora por bosch y da Morin sò cuntra La Pli. Denant co le daorì ala jont, jaràl debojügn da fà val' laûrs de abelimont y inçe de sügherté. Olache al va debojügn, gnarà le tru engiaré danö y puzené fora, y al gnarà arjigné val' sís, y bané da se sonté.

Laprò él inçe val' maius laûrs, desche Davide Brandlechner spliga: "Le Punt d'La Pli messarà gnü fat danö, spo danter le punt y Curt èl en post olache al vën jö peres. Tlò mëssel gnü fat en arat geologisch por odèi i intervonc co è da fà. Le proprietar dal grunt sora

tru sò s' à inçe damané che al vëgni motü en sügherté, por che an n'ài nia dificoltes o groaries tal dagnì."

DEDICHÉ A SANTA MARIA

La domanda che le grup de laûr s' à fat ea inçe chëra sce i dé o manco na tematica. Tosc s'èsun gnüs sòn le fat che le tru dess avèi al zënter Santa Maria, inçe por revaluté deplü La Pli desco santuar de Santa Maria dal Bun Consèi. L'artist Franz dal Kehrer à dé pro da realisé tla pera 5

staziuns co raprejentëia i Mistèrs dla Ligrëza. Le pröm vare sarà en iade chël da dörteré le tru. Les staziuns gnarà aledé bonamonter pormó t'en secundo momont.

Y plü ennant dëssel spo inçe gnü completé le proiet, con la realisaziun dal tòch co va da Curt cuntra Al Plan. Enschiö sarà en bel tru por chi co ô se fà en spazier ia La Pli o ca Al Plan, zonza messèi jì sòn ur' de strada, y passenn danter le chît y la palsa dla bela natöra, meditenn les belëzes dla creaziun.

L'ultimo tòch de tru, da Morin sò cuntra La Pli, pornanche an róa fora de bosch.

Le retlam tal Saltà róa te vigne cïasa!

Le Saltà de Mareo vën fora cater iadi al ann, vigne trëi mënsch. Al róa te vigne cïasa de Mareo. Le Comun pïta la poscibilitè da fà retlam tla plata de comun, ci co è enteressant soradöt por les dites co laora söle teritore. Le retlam tal Saltà vën fat te na forma limitada (1 plata DIN A4 por vigne ediziu). Le cost dla plata entiera è de 320,00€ + IVA, por mesa plata èl 160,00€ + IVA. Chi co à enteres po tó sò contat con Pablo Palfrader al nr. 333 4762010, palfrader@rolmail.net

Impressum: "Le Saltà" - Plata d'enformaziun dal Comun de Mareo - Editor: Comun de Mareo / Ombolt Albert Palfrader - Vën fora cater iadi al ann - Diretor responsabl: Iaco Rigo. Redaziun: Pablo Palfrader. Registrada pal Tribunal da Balsan nr. 24/2011. Formataziun: Iaco Rigo. Stamparia: Dipdruck, Rienzfeldstr. 15, 39031 - Bornech. Misciun: Cïasa de Comun, str. Catarina Lanz 48, 39030 Al Plan de Mareo (BZ), tel. 0474/501023, fax 0474/501644, e-mail: info@comun.mareo.bz.it - Plata internet de comun: www.comun.mareo.bz.it.

OCIO!!! CONTRIBUĆ PLÜ ALC POR LE RESSANAMONT ENERGETICH

L'alisiraziun passa al 65% dai 1. de messé ai 31 de dezember

La detraziun IRPEF y IHRES sön spëises por ressanamont energetich dles frabiches
va ennant čina ai 31 de dezember

Dai 1. de messé: la detraziun por i privac n'è nia plü dal 55%, mo dal 65%

Döt cösc val por le ressanamont con:

- Coleturs dal sorëdl por l'ega čialda;
- Scialdamont a gas y condensaziun;
- Scialdamont con pellets o lëgna;
- Y en gröm d'ater desco: finestres,
isolaziuns, möbli

Gnide a damané dô: al paia la mëia!

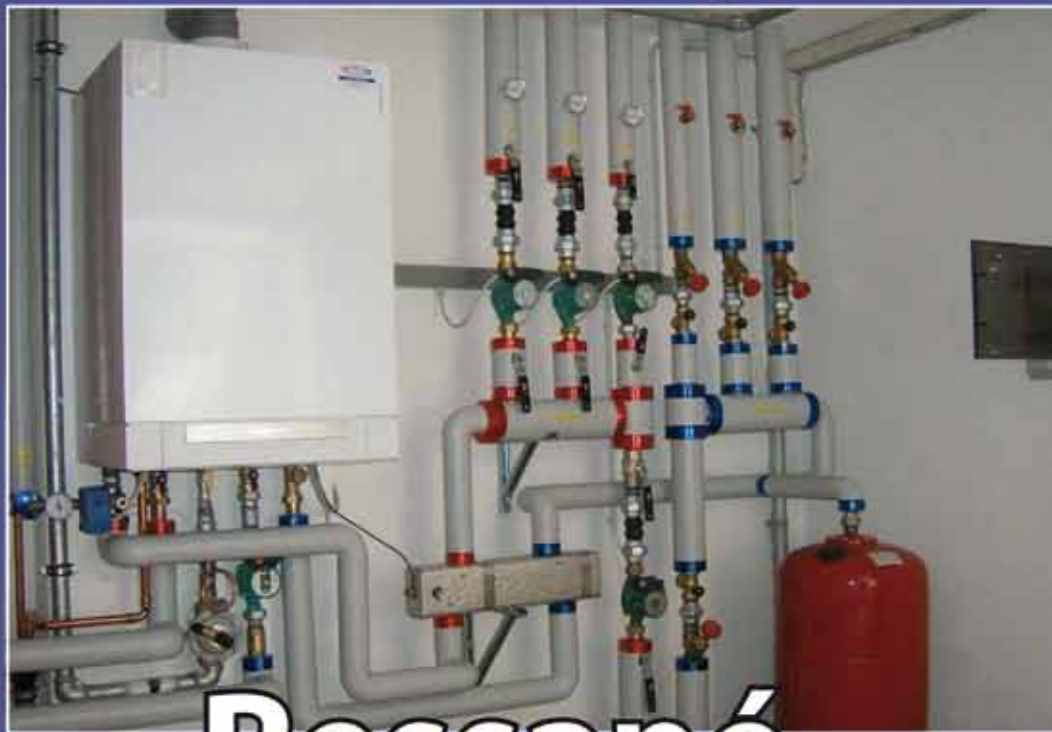

Tel. 347/8591920

www.kastlunger.com

Vedl...

Ressané

